

Rapport

Heldere spelregels voor Koopinstrument?

Een onderzoek naar de wijze waarop de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) het Koopinstrument heeft uitgevoerd en de wijze waarop het Ministerie van Economische Zaken (EZ) en de NCG vervolgens klachten en een bezwaar over de afwijzing van een aanvraag hebben behandeld.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klachten over het Ministerie van EZ en de NCG te Den Haag gegrond.

Datum: 4 oktober 2017

Rapportnummer: 2017/109

SAMENVATTING

De familie Van Noord woont in de provincie Groningen in de kern van het gebied waar door gaswinning aardbevingen hebben plaatsgevonden. De heer en mevrouw Van Noord hebben al geruime tijd een sterke wens om het gebied te verlaten en te verhuizen en willen dicht bij de kinderen wonen. In het voorjaar van 2016 meldt de familie zich aan bij de NCG voor deelname aan de proef met het Koopinstrument. In juli 2016 ontvangt zij een beslissing van de NCG dat zij niet geselecteerd is voor het Koopinstrument. De familie van Noord heeft grote moeite met de afwijzing en met de wijze waarop zij is geïnformeerd over de afwijzing en dient via de Nationale ombudsman een klacht in bij de NCG.

Nadat de familie is uitgenodigd voor een gesprek in het kader van klachtbehandeling, wordt de klacht niet als klacht, maar als burgerbrief afgedaan. De familie Van Noord dient vervolgens opnieuw een klacht in bij de Nationale ombudsman. Deze besluit een onderzoek in te stellen naar de klacht over de wijze waarop het Koopinstrument is uitgevoerd. De Nationale ombudsman concludeert dat deze klacht van de familie Van Noord gegrond is. De NCG heeft onvoldoende duidelijkheid verstrekt over het proces, haar rol en de juridische status van de afwijzingsbrief die is verstuurd naar de familie. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk omdat in strijd is gehandeld met het vereiste van transparantie.

Daarnaast klaagt de familie Van Noord over de wijze waarop het Ministerie van EZ en de NCG haar klachten over de afwijzing van de aanvraag heeft behandeld. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het ministerie en de NCG de klachten van de familie Van Noord conform de reguliere klachtenprocedure van hoofdstuk 9 Awb had moeten behandelen. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk omdat in strijd is gehandeld met het vereiste van fair play.

De Nationale ombudsman beveelt het Ministerie van EZ en de NCG aan om helderheid te verschaffen over de rol, positie en verantwoordelijkheid van de NCG en hierover duidelijk te communiceren richting de burgers van Groningen.

Voor de Nationale ombudsman staat deze klacht over de gevolgen van de gaswinning en de NCG niet op zichzelf. Het is een concrete illustratie van waar een burger in zijn contact met overheid en de NCG tegen aanloopt. Hij heeft in april 2017 samen met de Kinderombudsman, in een oproep aan het nieuwe kabinet zijn zorgen kenbaar gemaakt over het gebrek aan vertrouwen dat burgers in Groningen hebben in de (rijks-)overheid. De Nationale ombudsman blijft de situatie in Groningen als het gaat om de gevolgen van de gaswinning volgen. Hij zal het belang blijven benadrukken van een overheid die er is voor de burgers en niet andersom!

WAT IS DE KLACHT?

De familie Van Noord¹ is in 2016 door de NCG niet geselecteerd om deel te nemen aan het Koopinstrument en heeft hierover een klacht ingediend bij de NCG. Op 6 maart 2017 heeft de Nationale ombudsman een onderzoek geopend naar de handelwijze van Ministerie van EZ en de NCG. De klachten van de familie Van Noord zijn de basis voor het onderzoek en het oordeel van de Nationale ombudsman. De klachtformulering luidt als volgt:

De familie Van Noord klaagt over de wijze waarop de NCG het Koopinstrument heeft uitgevoerd.

De familie Van Noord klaagt verder over de wijze waarop de het Ministerie van EZ en de NCG haar klachten en bezwaren over de afwijzing van haar aanvraag hebben behandeld.

HET VERHAAL VAN DE FAMILIE VAN NOORD

De heer en mevrouw Van Noord wonen in de provincie Groningen in een monumentale woning, in een dorp in het gebied waar door gaswinning aardbevingen hebben plaatsgevonden. Ze willen graag kleiner en dichterbij hun kinderen wonen, in een andere provincie. Ze hebben hun huis al geruime tijd te koop staan, maar helaas is het nog niet gelukt om de woning te verkopen. Ze hebben er moeite mee dat hun huis door de gevolgen van de gaswinning maar niet verkocht wordt. Daarom besluiten ze zich in het voorjaar van 2016 aan te melden bij de NCG voor het zogenaamde Koopinstrument.

¹ Uit privacyoverwegingen is gekozen voor een gefingeerde naam voor verzoekers.

De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en het Koopinstrument; ondersteuning bij (ver)koop.

De NCG

De NCG is een samenwerking van twaalf Groninger gemeenten in het aardbevingsgebied, de provincie Groningen en de Rijksoverheid. Hans Alders geeft leiding aan dit samenwerkingsverband.

De NCG is ingesteld bij ministerieel besluit en heeft geen eigen publiekrechtelijke bevoegdheden. De taken van NCG zijn voorbereidend en uitvoerend van aard. De NCG voert zijn taken uit onder verantwoordelijkheid van de minister van EZ. Op 1 juni 2015 is de NCG voor vijf jaar benoemd.

De NCG wordt ondersteund door de Overheidsdienst Groningen. De Overheidsdienst Groningen ressorteert onder de minister van EZ, maar staat onder leiding van de NCG. De Overheidsdienst heeft tot taak het ondersteunen van de NCG. In de praktijk wordt de term Overheidsdienst niet gebruikt maar wordt gesproken over de NCG, waarmee dan zowel de functionaris als de organisatie als zodanig (het ambtelijk apparaat) kan worden bedoeld.

De NCG heeft de regie op het schadeherstel en het aardbevingsbestendig maken van de huizen en gebouwen en infrastructuur (zoals wegen en dijken) in het aardbevingsgebied in de provincie. De aanpak van deze opgave is vastgelegd in het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen.

In het instellingsbesluit Nationaal Coördinator Groningen staan de taken en bevoegdheden van de NCG omschreven.² De Nationaal Coördinator is onder verantwoordelijkheid van de minister van Economische Zaken belast met het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.

Tot de taken van de Nationaal Coördinator behoren:

- a. het jaarlijks doen van een voorstel voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen aan de betrokken ministers;
- b. het adviseren van de betrokken bestuursorganen over de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen, waaronder het doen van voorstellen aan de betrokken bestuursorganen om hun bevoegdheden in te zetten;
- c. het doen van voorstellen voor de agenda van de betrokken onderraad van de ministerraad, Gedeputeerde Staten van Groningen of de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten en het op verzoek bijstaan van betrokken bestuurders in het parlement, Provinciale Staten van de provincie Groningen respectievelijk de gemeenteraad van de betrokken gemeenten en in andere gremia;
- d. het coördineren en faciliteren van en het bijdragen aan de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen;
- e. het bewaken van de voortgang van de uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen en het rapporteren daarover aan de betrokken bestuursorganen;
- f. het bevorderen en voeren van overleg tussen en met bestuurders;
- g. het bevorderen van maatschappelijk, politiek en bestuurlijk draagvlak voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen en van maatschappelijke participatie in de uitvoering daarvan en het bijdragen aan herstel van vertrouwen, waarbij de Nationaal Coördinator Groningen de Dialoogtafel betreft;
- h. het bevorderen van de communicatie over het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.

² Het instellingsbesluit is opgenomen als bijlage 1.

Proef Koopinstrument

In 2016 is de NCG een proef Koopinstrument gestart. Deze proef moet worden gezien als uitvoering van beleid zo stelt het Ministerie van EZ. De NAM heeft 10 miljoen euro beschikbaar gesteld om huizen aan te kopen. De proef is gericht op bewoners die ondanks uiterste inspanningen niet in staat zijn hun huis te verkopen. Deze bewoners geven aan "gevangen te zitten in hun eigen huis" door de aardbevingen in het gebied, in combinatie met een moeizaam functionerende woningmarkt. Informatie over het Koopinstrument en de procedure wordt door de NCG verstrekt en via nieuwsberichten op de site van het NCG gepubliceerd.

De voorwaarden voor deelname zijn vastgesteld door de NCG en omschrijft de NCG in een aanmeldformulier (bijlage 2):

- De woning ligt in de kern van het aardbevingsgebied;
- De woning moet minimaal één jaar te koop staan;
- Bij de selectie wordt gelet op de sociaal-economische en sociaal-maatschappelijke factoren van de aanvrager. Hierbij spelen drie categorieën een rol:
 1. Familie-gerelateerde omstandigheden: bijvoorbeeld scheiding, overlijden, ontslag, financiële problemen, psychische problemen door aardbevingen.
 2. Werk elders.
 3. Wil kleiner wonen: bijvoorbeeld indicatie voor opname in verzorgingshuis, medische omstandigheden.

Bewoners die willen deelnemen aan het Koopinstrument moeten voor 1 juni 2016 het aanvraagformulier invullen en opsturen naar de NCG. De NCG maakt in juni 2016 een selectie op basis van de bij de aanvraag gegeven onderbouwing en bijgevoegde documenten. De NCG laat zich bijstaan door een adviescommissie die door de NCG is opgericht.

De geselecteerde woningen zullen vervolgens door een Stichting Proef Koopinstrument worden aankocht voor 95% van de taxatieprijs. Om het beschikbare budget zo goed mogelijk en gelijkwaardig in te vullen, kiest de NCG er voor dat 2/3 van het beschikbare budget gebruikt zal worden voor woningen tot €200.000. Dit heeft er mee te maken dat 2/3 van de woningen in het gebied een waarde hebben tot €200.000. Het resterende deel van het budget is daarmee voor woningen met een waarde boven de €200.000.

Niet geselecteerd

Op 1 juli 2016 wordt de familie Van Noord per brief door de NCG geïnformeerd over het feit dat zij niet is geselecteerd voor de proef met het Koopinstrument. In de brief staat vermeld dat in de categorie met een vraagprijs boven de €200.000 woningen zijn geselecteerd op basis van een loting. Dit omdat er in deze categorie meer aanmeldingen zijn, dan dat er budget beschikbaar is. Het huis van de familie Van Noord valt in de categorie van huizen die een waarde hebben boven €200.000. Verder schrijft de NCG dat betrokkenen, indien zij vragen hebben, contact kunnen opnemen met de NCG. In de brief is geen bezwaarclausule opgenomen.

KLACHT BIJ DE NCG

Uit de brief blijkt dat selectie op basis van een loting heeft plaatsgevonden. Dat vindt de familie Van Noord een verkeerde werkwijze, loten om andermans ellende. Ze vindt het niet terecht dat ze over de methode van selectie niet vooraf is geïnformeerd.

Ze dient op 1 juli 2016 een klacht in bij de Nationale ombudsman, waarin ze beschrijft dat ze grote problemen heeft met de wijze waarop de overheid in algemene zin omgaat met de gevolgen van de gaswinning in Groningen, maar ook specifiek hoe het Koopinstrument is opgezet, uitgevoerd en voor haar heeft uitpakkt. Omdat deze klacht nog niet is voorgelegd aan het Ministerie van EZ en de NCG, verzoekt de Nationale ombudsman de NCG de klacht in behandeling te nemen.

Bezwaar en beroep?

Het is daarnaast voor de familie Van Noord niet duidelijk of ze tegen de brief die ze op 1 juli 2016 van de NCG heeft ontvangen in bezwaar kan gaan. Zelf beschouwt de familie de brief die ze heeft ontvangen als een besluit in de zin van de Awb. En omdat ze bezwaren heeft tegen het door de NCG genomen besluit, dient ze op 19 juli 2016 ook een bezwaarschrift in tegen de beslissing van de NCG. Op 11 oktober 2016 ontvangt ze bericht dat haar bezwaar niet ontvankelijk is verklaard. Dit omdat er geen sprake zou zijn van een besluit in de zin van de Awb. Tegen deze beslissing op het bezwaar heeft de familie Van Noord beroep aangetekend. Op 12 mei 2017 vond een zitting plaats bij de bestuursrechter. Op 18 juli 2017 is de familie Van Noord door de Rechtbank schriftelijk geïnformeerd over het feit dat het onderzoek heropend wordt omdat de Rechtbank behandeling van het beroep door een meervoudige kamer aangewezen acht. De familie Van Noord zal voor een nieuwe zitting worden uitgenodigd. De uitspraak is nog niet bekend op het moment van schrijven van dit rapport.

Gesprek

De familie Van Noord wordt naar aanleiding van haar klacht uitgenodigd voor een gesprek op 21 juli 2016 met medewerkers van de NCG. Een uitgebreid gespreksverslag wordt opgemaakt en aan de familie verstuurd met het verzoek hierop te reageren. Hierna zal de NCG en / of het ministerie een reactie formuleren op de ingediende klachten, staat vermeld in het verslag. Nog voordat ze het verslag heeft kunnen terugsturen met haar opmerkingen, wordt de familie gebeld door een klachtbehandelaar van de NCG met wie ze eerder heeft gesproken. Haar brief zal niet als klacht kunnen worden behandeld.

Op 11 augustus 2016 ontvangt de familie Van Noord hierover een brief van de minister van EZ. Daarin staat dat het niet mogelijk is om de klachten in het kader van hoofdstuk 9 van de Awb te behandelen omdat deze gericht zijn op beleid en beleidsuitvoering in het algemeen en niet op feitelijke handelingen. Daarom zal de brief inhoudelijk als burgerbrief worden behandeld. Er wordt verder niet toegelicht wat dit concreet betekent. Het streven is om de familie binnen twee weken een reactie te sturen. In deze brief is niet opgenomen dat de familie Van Noord zich kan wenden tot de Nationale ombudsman indien ze zich niet kan vinden in deze wijze van behandeling van de klacht.

Dit bevreemdt de familie Van Noord. Waarom is zij dan eerst voor een gesprek uitgenodigd en is er vervolgens een gespreksverslag opgemaakt en naar haar toegezonden voor een reactie? En wat is het verschil tussen een klachtafhandelingsbrief en een burgerbrief? De familie Van Noord stuurt hierover diverse brieven naar de NCG en heeft hierover contact met de klachtbehandelaar.

Burgerbrief

Op 19 oktober 2016 ontvangt de familie Van Noord een brief ondertekend door de NCG. Deze brief is een reactie op de klacht die ze in juli heeft gestuurd. In de brief geeft de NCG aan dat er geen sprake is van een klacht in de zin van de Awb. Daarom behandelt hij de brief namens de minister van EZ als burgerbrief. In de brief wordt inhoudelijk ingegaan op de klachten die de familie naar voren heeft gebracht. Het betreft:

- de verantwoordelijkheidsverdeling rond de schadeafwikkeling;
- de uitvoering van de opkoopregeling;
- de positie van de NCG.

Schadeafwikkeling

De NCG licht toe hoe in de wet de aansprakelijkheid is geregeld bij schade die ontstaat als gevolg van de aardbevingen door de gaswinning. Deze moet vergoed worden door de NAM. De NAM geeft onder andere via het schadeprotocol invulling aan de wijze waarop de schade vergoed wordt. De daadwerkelijke afhandeling heeft de NAM overgedragen aan het Centrum Veilig Wonen (CVW). De NCG heeft in zijn meerjarenprogramma voorstellen gedaan om de schadeafhandeling te verbeteren. Onderdeel daarvan is een onafhankelijk schadeprotocol, schadehandboek en kwaliteitscriteria voor (contra)experts.

Koopinstrument

De NCG licht toe hoe het Koopinstrument is opgezet en hoe de selectieprocedure is verlopen. In de selectie van woningen is de NCG bijgestaan door een adviescommissie. Voor alle aangemelde woningen is beoordeeld of zij aan de voorwaarden voldeden. Op basis van de informatie van de familie Van Noord is bepaald dat er in haar geval geen sprake is van een acuut knelpunt. Daarom heeft de adviescommissie geadviseerd dat hun woning niet voor selectie in aanmerking komt. Als gevolg daarvan heeft ze ook niet in de loting meegedaan.

Positie NCG

De NCG is een interbestuurlijke samenwerking van twaalf Groninger gemeenten in het aardbevingsgebied, de provincie Groningen en de Rijksoverheid. De NCG valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Economische Zaken. De NCG voert de publieke regie op het versterken van woningen en het verbeteren van schadeherstel. Als een besluit door de minister van EZ wordt genomen staat hiertegen bezwaar en beroep open. Als de NCG een privaatrechtelijke handeling verricht, is dat niet vatbaar voor bezwaar en beroep, aldus de NCG.

In de brief, ondertekend door de NCG namens de minister van EZ, is geen clausule opgenomen dat de familie Van Noord zich tot de Nationale ombudsman kan wenden indien zij zich niet kan vinden in de afhandeling van de klacht.

VISIE VAN FAMILIE VAN NOORD

Volgens de familie Van Noord is er grote onduidelijkheid over procedures en de rechtspositie van bewoners in Groningen. Zij vindt dat het voor burgers niet helder is waar zij met hun bezwaren en klachten over de handelswijze van de NCG en het Ministerie van EZ terecht kunnen. Het betreft een situatie waarbij de NCG diverse petten op heeft, aldus de familie. Er is geregeld onduidelijkheid over of iets onder privaat- of bestuursrecht valt. Zo ook bij het Koopinstrument. De familie Van Noord vindt dit ongepast voor een overheidsinstantie als de NCG, die juist is opgericht om het beschadigde vertrouwen van burgers te herstellen. Bij een pilot als deze was het beter om vooraf duidelijkheid te verschaffen of de regeling onder het bestuursrecht valt en zo neen, welk mogelijkheden er dan voor de burger openstaan.

Ze had graag vooraf geweten welke criteria er gehanteerd worden tijdens het selectieproces. Ze heeft er grote moeite mee dat er is geloot. De familie weet dat sommige personen die een aanvraag hebben ingediend zich in een moeilijkere positie bevinden dan anderen. Ze ziet in hun omgeving wat de impact is op diverse bewoners, die al geruime tijd in onzekerheid leven. "Loten om andermans ellende", dat kan toch niet de bedoeling zijn?

KLACHT BIJ DE NATIONALE OMBUDSMAN

Daarom besluit ze op 15 november 2016 opnieuw een klacht in te dienen bij de Nationale ombudsman over de gang van zaken. De familie Van Noord heeft problemen met de wijze waarop haar klachten zijn behandeld en met het feit dat ze uiteindelijk via een zogenaamde burgerbrief wordt geïnformeerd over een aantal zaken. Dit doet het vertrouwen dat ze graag wil hebben in haar overheid geen goed. Waar is de overheid op het moment dat zij en vele andere burgers in Groningen deze nodig heeft? Waarom is het hele proces zo weinig transparant en wordt zij voor haar gevoel van het kastje naar de muur gestuurd?

Naar aanleiding van hun klacht spreekt de Nationale ombudsman op 18 januari 2017 met de heer en mevrouw Van Noord. Hij is die dag in Groningen om met meerdere personen te spreken over het dossier gaswinning. Omdat ook voor de Nationale ombudsman diverse zaken in het proces met betrekking tot het Koopinstrument en de wijze waarop vervolgens de klachtbehandeling heeft plaatsgevonden onvoldoende helder zijn, opent hij op 6 maart 2017 een onderzoek en stelt het Ministerie van EZ een aantal vragen.

HOE REAGEERDE HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN?

Op 3 april 2017 reageert het Ministerie van EZ. In die brief beantwoordt het ministerie de vragen die de Nationale ombudsman in het kader van dit onderzoek heeft gesteld. Op

3 juli 2017 reageert het Ministerie van EZ op aanvullende vragen die de Nationale ombudsman heeft gesteld.

Het ministerie schetst de context van de problematiek in Groningen als gevolg van de gaswinning. De NAM heeft vanuit zijn aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid diverse regelingen opgezet om de gevolgen van de gaswinning te verzachten. De NCG voert hierop sinds 1 juli 2015 regie en is belast met het bevorderen van de totstandkoming en de uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen. Dit langjarig programma bevat alle maatregelen en voorzieningen om de opgaven in Groningen het hoofd te bieden en op te lossen. Ook wordt de positie van de NCG en de Overheidsdienst Groningen toegelicht.

Het Koopinstrument

De regie voor de proef met het Koopinstrument lag bij de NCG. Deze proef is niet via wettelijke regelingen of voorschriften geregeld, aldus het ministerie. Het betreft hier een proef waarbij een in juli 2016 opgerichte Stichting Proef Koopinstrument een aantal woningen opkoopt. De NAM heeft hier €10 miljoen beschikbaar voor gesteld. Deze stichting is opgericht in opdracht van en gefinancierd door de NAM.

Om in aanmerking te komen voor het Koopinstrument heeft de NCG een aantal voorwaarden geformuleerd.³ De NCG heeft via haar website informatie verstrekt over het Koopinstrument. Belangstellenden konden door toezending van een aanmeldingsformulier aan de NCG hun interesse kenbaar maken. Ook was er een lijst met vragen en antwoorden beschikbaar voor geïnteresseerden.

Uit de aanmeldingen heeft de NCG, bijgestaan door een ingestelde adviescommissie proef Koopinstrument, op basis van de selectiecriteria en een loting, een selectie gemaakt van aan te kopen woningen. Er zijn 55 woningen geselecteerd uit 179 aanmeldingen.

Uitvoering van het Koopinstrument

Het ministerie licht toe hoe het proces van aankondiging, inschrijving en selectie is verlopen van 24 maart tot 1 juli 2016. Vanwege het experimentele karakter was vooraf niet goed in te schatten hoeveel meldingen er zouden komen. Toen bleek dat er aanzienlijk meer meldingen werden gedaan dan budget beschikbaar was, heeft de NCG besloten om een aanvullende loting als selectiemethode toe te passen. Dat loting zou worden toegepast is aangegeven in de eerste kwartaalrapportage van de NCG over 2016. Dus vóór de start van de selectieprocedure die na de aanmeldingsperiode in het tweede kwartaal van dat jaar plaatsvond. Verder heeft voorafgaand aan de start van de proef met het Koopinstrument overleg plaatsgevonden met de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroepen over de invulling van de proef. In deze overleggen is loting als selectiemethode voor de proef aan de orde gekomen. Het ministerie geeft aan dat in de communicatie is uitgedragen dat wanneer er meer aanvragen zouden zijn dan budget beschikbaar is voor deze proef, er geloot zou worden. De adviescommissie heeft een advies uitgebracht aan de NCG en die heeft het advies overgenomen. Vervolgens heeft

³ Zie kader op pagina 3

de NCG alle aanvragers op 1 juli 2016 per brief geïnformeerd. De selectie van wie in aanmerking kwam voor opkoop van de woning is dus gedaan door de NCG waarbij deze zich heeft laten bijstaan door de adviescommissie.

Afhandeling als burgerbrief?

De minister schrijft dat het doel van het eerste gesprek met de familie Van Noord was om de klacht te verduidelijken en het signaal van verzoekers serieus te bekijken en op te pakken. Uit het gesprek bleek volgens het ministerie dat de klachten geen betrekking hadden op een gedraging in een bepaalde aangelegenheid, maar op beleidsvoering in het algemeen. Daarom is er voor gekozen om de klacht bij brief van 19 oktober 2016 af te handelen als burgerbrief.

Leidt vermenging van bestuursrechtelijke en civiele zaken tot rechtsongelijkheid?

Het ministerie is van mening dat er geen sprake is van rechtsongelijkheid. De NCG heeft geen bestuursrechtelijke besluitbevoegdheden met betrekking tot het Koopinstrument. Ook is die indruk niet gewekt, aldus het ministerie. Omdat de Stichting Proef Koopinstrument een privaatrechtelijke handeling verricht, is de beslissing van 1 juli 2016 niet vatbaar voor bezwaar en beroep.

Welke regels waren van toepassing, zijn er regels gewijzigd en zo ja, hoe zijn mensen hierover geïnformeerd?

Het ministerie geeft aan dat het Koopinstrument een privaatrechtelijk instrument is en geen regeling. Dit blijkt uit de aard van het instrument zelf ('koop'), het feit dat hiervoor geen publiekrechtelijke grondslag is en het feit dat de NCG weliswaar regie voert, maar niet zelf opkoopt. De koop wordt gedaan door bovengenoemde stichting. De NCG heeft nooit de indruk gewekt dat het ging om een bestuursrechtelijk besluit op grond van de Awb. De procedure is niet tussentijds gewijzigd, geeft het ministerie aan.

Relevante documenten

Het ministerie heeft een overzicht verstrekt van de relevante documenten die betrekking hebben op de opkoopregeling. Daaruit blijkt dat in de informatie die aan de burgers is verstrekt, voorafgaand en tijdens het proces van selectie, niet aan de orde is gekomen dat selectie door middel van loting plaatsvindt. Dit is wel vermeld in de voorgangsrapportage eerste kwartaal 2016 van de NCG van 18 mei 2016. Dit is echter geen document dat in het kader van het Koopinstrument is gepubliceerd.

Voldoende helderheid voor burgers?

Het ministerie geeft aan dat een loket is geopend en dat burgers persoonlijk contact konden opnemen met een medewerker van de NCG als zij vragen hadden.

De beslissing over de aankoop van een woning als zodanig betreft niet het nemen van een besluit, maar het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling. Deze wordt in dit geval niet verricht door de NCG maar door de stichting Proef Koopinstrument.

De minister is tot slot van mening dat er geen sprake is van onjuiste of onduidelijke uitvoering door de NCG van het Koopinstrument. Hij is daarnaast van mening dat de

NCG de klacht van de familie Van Noord op de juiste wijze heeft behandeld. Hij acht de klacht niet gegrond.

REACTIE OP VERSLAG VAN BEVINDINGEN

Op 7 september 2017 is een voorlopig verslag van bevindingen gestuurd aan de familie Van Noord en aan het Ministerie van EZ en de NCG met het verzoek om een reactie. Het ministerie heeft mede namens de NCG laten weten dat op het verslag geen opmerkingen zijn. De familie Van Noord heeft het verslag met instemming gelezen. Wel heeft zij verzocht om een aantal aspecten nog wat te benadrukken. Het betreft:

Persoonlijk

1. De familie Van Noord constateerde bij het invullen van het formulier dat zij aan alle (hoofd)criteria voldeed. Enkele sub-criteria, o.a. dat van 'werk elders', bleken niet van toepassing; de (sub)criteria golden in het formulier als 'en/of';
2. Toch nam de NCG het besluit de familie af te wijzen voor deelname aan het koopinstrument, met als enige argument: u voldoet niet aan de criteria. De familie Van Noord heeft dus zelfs niet aan de selectie/loting mogen deelnemen. Nadere uitleg daarover behalve de uitleg: 'uw situatie was niet acuut genoeg.' heeft de familie Van Noord, ondanks aandringen, nooit ontvangen, En dat was tot de brief van 19 oktober 2016 een criterium dat zij nergens is tegengekomen.

Het instrument

In het algemeen was er volgens de familie onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid. Zowel de NCG als de minister spreken afwisselend in de 'ik-' of in de 'wij-' vorm als het gaat om aan te geven wie het Koopinstrument in het leven heeft geroepen en heeft uitgevoerd. In latere brieven van het Ministerie van EZ van 11 oktober 2016 en van de NCG van 19 oktober 2016, wordt verwezen naar het privaatrechtelijke karakter van het instrument en worden NAM en de Stichting Proef Koopinstrument meer uitvoerig opgevoerd.

1. In de publicaties wordt aangegeven dat deze is gericht 'op bewoners die ondanks uiterste inspanningen en 'ter ondersteuning bij moeizame verkoop.' Maar na 1 juli 2016, de datum waarop de uitslag van de pilot werd bekend gemaakt, wordt in enkele publicaties gewag gemaakt van 'acute situaties.'
2. Op geen enkele wijze is voorzien in een aanspreekpunt of regeling voor klachten en / of bezwaar.
3. In de brief die de NCG de familie Van Noord zond op 19 oktober 2016 wordt een toevlucht tot een 'civiele procedure' aangeraden.

De selectie

Bij de selectie van de aanmeldingen voor deelname aan de pilot zijn de begrenzings onduidelijk. De regeling en regels voor Bijzondere Situaties en voor de proef met het Koopinstrument lopen hier door elkaar. Op voorhand zijn al vier aanvragen toegekend (de minister noemt in het Kamerdebat van 14 september 2016 'vijf' gevallen 'boven de 200.000' vanwege 'maatschappelijke en psychische nood/samenloop van problemen.' Hier is sprake van een willekeurige toepassing van de regels; deze vier hadden naar de mening van de familie Van Noord, op basis van de gepubliceerde argumenten, moeten worden doorgeschoven naar de al eerder in het leven geroepen regeling Bijzondere Situaties. Nu drukken deze vier volgens de familie Van Noord ten onrechte op het budget van dit Koopinstrument.

Overige

Vanaf januari 2013 spreken minister en regering van 'veiligheid voorop,' 'ruimhartige vergoeding van alle schade' en 'vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen.' Verplaatsing naar de civiele sfeer lijkt de familie Van Noord niet de aangewezen weg om de zorg bij getroffen burgers weg te nemen. De gang van zaken rond het Koopinstrument heeft het resterende vertrouwen van de familie Van Noord alleen maar beschaamd.

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

De Nationale ombudsman toetst de klachten vanuit het perspectief van behoorlijk overheidsoptreden. Per klacht wordt hieronder het oordeel van de Nationale ombudsman toegelicht.

De eerste klacht: de familie Van Noord klaagt over de wijze waarop de NCG het Koopinstrument heeft uitgevoerd.

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het vereiste van transparantie. Het vereiste van transparantie houdt in dat de overheid open en voorspelbaar is in haar handelen, zodat het voor de burger duidelijk is waarom de overheid bepaalde dingen doet. Het vereiste van transparantie betekent onder meer dat de overheid duidelijk aangeeft op welke manier een regeling of een pilot wordt uitgevoerd, wie daarbij verantwoordelijk is en wat de (juridische) status van een beslissing is en welke mogelijkheden voor rechtsbescherming van toepassing zijn.

In alle documenten over het Koopinstrument komt naar voren dat de regie en selectie is uitgevoerd door de NCG. In zijn rapport 'bestuurlijke spaghetti' uit 2016 dat ook ging over de NCG, heeft de Nationale ombudsman benadrukt hoe belangrijk het is dat de overheid helderheid verstrekt en transparant is over procedures en werkwijzen, maar ook over welke rechtsbescherming burgers genieten. Dit geldt juist voor burgers die geconfronteerd worden met de gevolgen van de gaswinning.

Het Koopinstrument is een regeling die in die specifieke context moet worden gezien. Het is een instrument dat speciaal is ontwikkeld voor huiseigenaren van het gebied dat door aardbevingen ten gevolge van gaswinning is getroffen.

Het is daarom extra van belang dat de overheid zorgvuldig communiceert over het Koopinstrument en zowel vooraf als tijdens het proces burgers goed en volledig informeert. Het gaat dan zowel om de gehanteerde criteria, als over de rol die de NCG in dit proces vervult en over de rechtsbescherming die voor de burger van toepassing is. Dit voorkomt teleurstellingen achteraf en draagt bij aan herstel van vertrouwen.

De familie Van Noord ontving alle informatie over het Koopinstrument van de NCG. Ook de brief waarin stond dat zij niet geselecteerd was. Uit de informatie die de familie Van Noord had, bleek dat de NCG de regie had rond de uitvoering van het Koopinstrument. Ook bleek daaruit welke criteria werden gehanteerd bij de selectie van woningen. De Nationale ombudsman constateert dat in de informatie naar burgers voorafgaand en tijdens het proces van selectie niet aan de orde is gekomen dat selectie door middel van loting zou plaatsvinden. Uit de informatie die de NCG in het kader van dit onderzoek aan ons verstrekte, blijkt alleen dat in de voortgangsrapportage eerste kwartaal 2016 van de NCG van 18 mei 2016 wordt gesproken over een loting. Dit is echter geen document dat in het kader van het Koopinstrument is gepubliceerd of rechtstreeks aan de deelnemers bekend is gemaakt. De familie Van Noord werd met de loting geconfronteerd toen ze bericht ontving dat haar woning niet zou worden aangekocht.

Omdat alle informatie over het Koopinstrument is verstrekt door de NCG en ook de brief waarin kenbaar wordt gemaakt dat verzoekers niet zijn geselecteerd, is ondertekend door de NCG, is de beslissing om de woning van de familie Van Noord niet te selecteren door de NCG genomen. De NCG had daarom in haar communicatie voorafgaand aan de beslissing kunnen toelichten waarom de beslissing volgens haar geen besluit in de zin van de Awb betrof en welke andere mogelijkheden / rechtsmiddelen een burger heeft als hij zich niet kan vinden in het feit dat zijn woning niet geselecteerd is. Ook had de NCG duidelijker kunnen communiceren welke rol en bevoegdheden de NCG heeft, maar ook welke zij niet heeft.

Ook voor de Nationale ombudsman was en is onvoldoende helder wat de positie van de NCG is als het gaat om de proef met het Koopinstrument, hoe deze zich verhoudt tot het Ministerie van EZ, welke bevoegdheden de NCG heeft en of de handelingen van de NCG onder privaat- of bestuursrecht vallen. Deze situatie en het feit dat de NCG hierover ook niet vooraf duidelijk heeft gecommuniceerd, acht de Nationale ombudsman ongewenst en niet transparant.

De Nationale ombudsman constateert dat de NCG onvoldoende duidelijkheid heeft verstrekt over het proces, haar rol en de juridische status van de afwijzingsbrief die is verstuurd.

De ombudsman acht de onderzochte gedraging daarom niet behoorlijk wegens strijd met het vereiste van transparantie.

De tweede klacht: De familie Van Noord klaagt verder over de wijze waarop de NCG en het Ministerie van EZ haar klachten en bezwaren over de afwijzing van haar aanvraag hebben behandeld.

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het behoorlijkheidsvereiste van fair play. Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Het vereiste van fair play betekent onder meer dat de overheid duidelijk aangeeft op welke wijze de rechtsbescherming wordt ingevuld en hoe burgers hiervan gebruik kunnen maken.

De Nationale ombudsman kan en mag geen oordeel geven over de rechtmatigheid van het besluit op bezwaar tegen de brief van 1 juli 2016 waarin aan de familie Van Noord bekend is gemaakt dat zij niet is geselecteerd voor de opkoopregeling. Deze vraag is voorgelegd aan de bestuursrechter. Zoals eerder vermeld heeft de rechter ten tijde van het uitkomen van dit rapport nog geen uitspraak gedaan.

In de brief van 11 augustus van de minister van EZ wordt de familie Van Noord meegedeeld dat haar klacht niet als klacht zal worden behandeld, omdat de klacht zou gaan over beleid en beleidsuitvoering in het algemeen en derhalve geen onderwerp is van een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Awb. Dit terwijl verzoekers eerder een concept gespreksverslag hebben ontvangen van een gesprek dat zij in het kader van klachtbehandeling hebben gevoerd met medewerkers van de NCG. De Nationale ombudsman vindt de reden voor het niet behandelen van de klacht opvallend en niet correct. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de oorspronkelijke klachtbrief van de familie Van Noord als klacht behandeld had kunnen en moeten worden. De klacht van verzoekers ging deels over de wijze waarop de NCG gehandeld heeft tijdens de selectie van woningen die in aanmerking kwamen voor deelname aan het Koopinstrument. Het ministerie heeft zelf aangegeven dat de NCG alleen voorbereidende en uitvoerende taken heeft en dus geen beleid ontwikkelt. Het Koopinstrument is immers niet via wettelijke regelingen of voorschriften vastgesteld. Nu de NCG handelt onder de verantwoordelijkheid van de minister van EZ, zijn de gedragingen van de NCG gedragingen van een bestuursorgaan, die vallen onder het klachtrecht van hoofdstuk 9 Awb. Op grond van het klachtrecht had de klacht van de familie Van Noord over de wijze waarop de NCG het Koopinstrument in haar specifieke situatie heeft uitgevoerd, behandeld moeten worden.

Verder is het de Nationale ombudsman opgevallen dat in de brief van 11 augustus 2016, waarin de klacht in feite niet ontvankelijk wordt verklaard door de minister van EZ, ten onrechte geen clause is opgenomen dat verzoekers zich tot de Nationale ombudsman kan wenden. Ook dit is niet conform de uitgangspunten van hoofdstuk 9 van de Awb. Een burger moet worden gewezen op de mogelijkheid zijn procedurele kansen te benutten en dat hij zijn klacht in tweede instantie voor kan leggen aan de Nationale ombudsman. Ook als de overheid van mening is dat er geen sprake is van een klacht op grond van de Awb of dat deze niet ontvankelijk is.

Ten slotte verbaast het de Nationale ombudsman dat de minister juist bij een pilot ervoor kiest om een brief te beantwoorden via de burgerbriefprocedure in plaats van via de klachtenprocedure. In de klachtbehandelingsprocedure is immers veel meer ruimte voor dialoog en kan er geleerd worden van ervaringen van burgers. De specifieke klachten van de familie Van Noord had de NCG goed kunnen benutten als waardevol signaal, om mee te nemen in een aangekondigde en nog uit te voeren evaluatie van het Koopinstrument. De familie Van Noord had zich dan bovendien meer gehoord gevoeld.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de NCG de klachten van verzoekers conform de reguliere klachtenprocedure van het ministerie had moeten behandelen. De ombudsman acht de onderzochte gedraging daarom niet behoorlijk en in strijd met het vereiste van fair play.

CONCLUSIE

De Nationale ombudsman acht de klacht over de onderzochte gedragingen van het Ministerie van EZ en de NCG te Den Haag;

- ten aanzien van de wijze waarop de NCG het Koopinstrument heeft uitgevoerd gegrond omdat in strijd is gehandeld met het vereiste van transparantie.
- ten aanzien van de wijze waarop het Ministerie van EZ en de NCG klachten over de afwijzing van de aanvraag hebben behandeld gegrond, omdat in strijd is gehandeld met het vereiste van fair play.

AANBEVELINGEN

De Nationale ombudsman beveelt het Ministerie van EZ en de NCG aan om helderheid te verschaffen over de rol, positie en verantwoordelijkheden van de NCG en hierover duidelijk te communiceren richting de burgers van Groningen.

SLOTBESCHOUWING

Voor mij staat deze klacht over de gevolgen van de gaswinning en de NCG niet op zichzelf. Het is meer een concrete illustratie van waar een burger in zijn contact met de overheid en de NCG tegen aanloopt. Ik heb de afgelopen periode ook veel andere verhalen gehoord van en over burgers uit het gaswinningsgebied, die zich niet gehoord en gezien voelen, als het gaat om de gevolgen van de gaswinning en de wijze waarop de overheid hierin haar verantwoordelijkheid neemt.

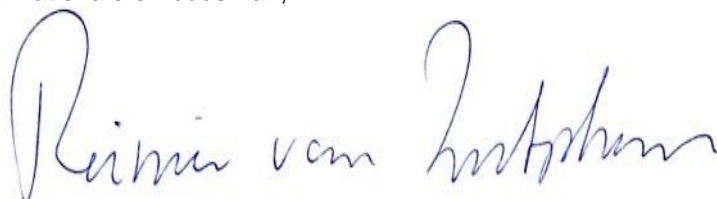
Daarom heb ik in april, samen met de Kinderombudsman, in een oproep aan het nieuwe kabinet⁴ mijn zorgen kenbaar gemaakt over het gebrek aan vertrouwen dat burgers in Groningen hebben in de (rijks-)overheid. Deze klacht is voor mij een goed voorbeeld van waar burgers tegen aanlopen in hun contact met de overheid, heel concreet met de NCG. Door het vooraf onvoldoende helder formuleren wat van de overheid concreet mag worden verwacht, neemt het gebrek aan vertrouwen verder toe. Eén van de concrete aanbevelingen in mijn oproep betreft dan ook de rol en positie van de NCG.

In mijn oproep geef ik aan dat het van groot belang is dat er meer helderheid komt als het gaat om welke procedures, overlegvormen en betrokken instanties er zijn en hoe deze zich tot elkaar verhouden. De onduidelijkheid waar en op welke wijze burgers hun recht kunnen halen als het gaat om besluiten, gedragingen en procedures waarin zij zich niet kunnen vinden en die verband houden met de gaswinningsproblematiek, speelt voor burgers. Is hun rechtsbescherming voldoende en helder? Kunnen zij bijvoorbeeld bezwaar maken of zich tot de bestuursrechter wenden, is er sprake van civielrechtelijke procedures, of kunnen ze een klacht indienen?

Dit betekent dat, mocht het Koopinstrument een vervolg krijgen en opnieuw worden uitgevoerd, de NCG duidelijk communiceert welke werkwijze en selectiecriteria worden gehanteerd als er meer aanmeldingen zijn dan er geld beschikbaar is voor de opkoop voor woningen. Ook betekent dit dat de NCG vooraf helder communiceert welke mogelijkheden burgers hebben als zij zich niet kunnen vinden in een afwijzing.

Ik blijf de situatie in Groningen als het gaat om de gevolgen van de gaswinning volgen. Ik zal het belang blijven benadrukken van een overheid die er – juist voor de Groningers in het gasgebied – is voor de burger en niet andersom!

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

⁴ Op 5 april 2017 heeft de Nationale ombudsman in een oproep aan het nieuwe kabinet: **'Een fundament met scheuren. Stop met bouwen op wantrouwen en neem Groningers serieus!'**, al een duidelijk standpunt ingenomen als het gaat om de wijze waarop de (Rijk-)overheid omgaat met de gevolgen van gaswinning in Groningen. In deze oproep benadrukt de Nationale ombudsman dat hij en de Kinderombudsman zich grote zorgen maken over het geringe vertrouwen dat burgers in het gaswinningsgebied hebben in de (Rijks-)overheid. De Nationale ombudsman heeft in dit verband een aantal aanbevelingen gedaan. Deze kunnen bijdragen aan herstel van vertrouwen. Dit is van essentieel belang kijkend naar de belangrijke opgaven die de komende jaren nog verricht moeten worden. De oproep is opgenomen als bijlage 3.

Besluit van de Minister van Economische Zaken van 1 mei 2015, nr. WJZ/15057631, tot instelling van de Nationaal Coördinator Groningen en de Overheidsdienst Groningen (Instellingsbesluit Nationaal Coördinator Groningen)

De Minister van Economische Zaken,

Besluit:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. *betrokken bestuurders*: de betrokken ministers, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden van de Provincie Groningen en de burgemeesters en wethouders van de betrokken gemeenten;
- b. *betrokken bestuursorganen*: de bestuursorganen van de betrokken gemeenten, de bestuursorganen van de provincie Groningen en de betrokken ministers;
- c. *betrokken gemeenten*: de gemeenten waarop het Programma Aardbevingsbestendig Groningen betrekking heeft;
- d. *betrokken ministers*: de ministers van Economische Zaken, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Infrastructuur en Milieu, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Veiligheid en Justitie en de Minister voor Wonen en Rijksdienst;
- e. *Nationaal Coördinator*: Nationaal Coördinator Groningen;
- f. *Overheidsdienst*: Overheidsdienst Groningen;
- g. *Dialogotafel*: overlegorgaan om de verbinding met maatschappelijke organisaties en bewoners vorm te geven.
- h. *Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen*: programma met maatregelen en voorzieningen om de opgaven in Groningen op het gebied van bescherming tegen veiligheidsrisico's als gevolg van aardbevingen en het voorkomen en afhandelen van schade als gevolg van aardbevingen te realiseren en in samenhang de leefbaarheid, duurzaamheid en de economie van het aardbevingsgebied te bevorderen.

Artikel 2

1. Er is een Nationaal Coördinator Groningen.
2. De Nationaal Coördinator is onder verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken belast met het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.
3. Tot de taken van de Nationaal Coördinator behoren:
 - a. het jaarlijks doen van een voorstel voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen aan de betrokken ministers;
 - b. het adviseren van de betrokken bestuursorganen over de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen, waaronder het doen van voorstellen aan de betrokken bestuursorganen om hun bevoegdheden in te zetten;
 - c. het doen van voorstellen voor de agenda van de betrokken onderraad van de Ministerraad, Gedeputeerde Staten van Groningen of de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten en het op verzoek bijstaan van betrokken bestuurders in het parlement, Provinciale Staten van de provincie Groningen respectievelijk de gemeenteraad van de betrokken gemeenten en in andere gremia;
 - d. het coördineren en faciliteren van en het bijdragen aan de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen;
 - e. het bewaken van de voortgang van de uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen en het rapporteren daarover aan de betrokken bestuursorganen;
 - f. het bevorderen en voeren van overleg tussen en met bestuurders;
 - g. het bevorderen van maatschappelijk, politiek en bestuurlijk draagvlak voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen en van maatschappelijke participatie in de uitvoering daarvan en het bijdragen aan herstel van vertrouwen, waarbij de Nationaal Coördinator Groningen de Dialogotafel betreft;

-
- h. het bevorderen van de communicatie over het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.
 4. De Nationaal Coördinator wordt door de Minister van Economische Zaken benoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaren en is ten hoogste eenmaal herbenoembaar.
 5. De Nationaal Coördinator Groningen is op het terrein van gaswinning of aardbevingsschade als gevolg van gaswinning, of in de provincie Groningen of in een betrokken gemeente, niet werkzaam in een andere bestuurlijke of ambtelijke functie of in de private sector.

Artikel 3

1. Er is een Overheidsdienst Groningen die ressorteert onder de Minister van Economische Zaken.
2. De Overheidsdienst staat onder leiding van de Nationaal Coördinator en heeft een regionaal deel en een interdepartementaal deel.
3. De Overheidsdienst heeft tot taak het ondersteunen van de Nationaal Coördinator.

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juni 2015.

Artikel 5

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Nationaal Coördinator Groningen.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage 1 mei 2015

*De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp*

TOELICHTING

1. Aanleiding en doel

De gevolgen van de langjarige gaswinning in Groningen grijpen diep in op het dagelijkse leven van de inwoners van het gebied, met name in het gebied waar zich frequent aardbevingen voordoen. Voor het kabinet staat de veiligheid van de inwoners voorop. Naast een beperking van de gaswinning, is gekozen voor een brede flankerende aanpak die zich richt op de veiligheid, het (preventief) versterken van woningen en gebouwen en het gelijktijdig investeren in de leefbaarheid, economie en duurzaamheid. Dit is in samenspraak met de regio opgepakt, hetgeen heeft geresulteerd in het bestuursakkoord 'Vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen' dat op 17 januari 2014 aan de Tweede Kamer is gezonden (Bijlage bij Kamerstukken II 33 529, nr. 28) en in de aanvulling daarop die op 9 februari 2015 aan de Tweede Kamer is gezonden (Kamerstukken II 33 529, nrs. 96 en 98). De afspraken in deze bestuursakkoorden zien mede op de intensivering, verbreding en versnelling van de inzet van betrokken overheden door middel van een Overheidsdienst Groningen (hierna: overheidsdienst) onder leiding van een Nationaal Coördinator Groningen (hierna: Nationaal Coördinator). Dit besluit voorziet in de instelling van de functie van Nationaal Coördinator en van de overheidsdienst.

De Nationaal Coördinator is belast met het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen. De Nationaal Coördinator, ondersteund door de overheidsdienst, zorgt in dialoog met alle maatschappelijke stakeholders voor een planmatige en daadkrachtige regie op de duurzame versterking en vernieuwing van het aardbevingsgebied, opdat deze regio een nieuwe balans vindt tussen gaswinning, veiligheid, een versterkte gebiedsidentiteit met nieuwe kansen, economisch perspectief en een leefbare en aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving. Kortom: een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen. Het programma bevat alle maatregelen en voorzieningen om de opgaven in Groningen op het gebied van bescherming tegen en afhandeling van schade als gevolg van aardbevingen te realiseren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om (preventieve) maatregelen aan woningen en andere gebouwen om de veiligheid te vergroten. Het programma omvat ook werkwijzen ten behoeve van een goede en versnelde uitvoering van schadeherstel, versterking en verduurzaming.

Het programma bevat tevens, in samenhang met het voorgaande, maatregelen en voorzieningen om de leefbaarheid, duurzaamheid en de economie in het door aardbevingen beïnvloede gebied te bevorderen en perspectief te bieden aan inwoners.

Van het programma kunnen tevens onderzoeken deel uitmaken ten behoeve van de genoemde maatregelen en voorzieningen.

Het gaat dus om een integrale aanpak op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en regionale economie voor het hele aardbevingsgebied. De Nationaal Coördinator bevordert dat private en publieke partijen hun verantwoordelijkheden hierin waarmaken. De Nationaal Coördinator zorgt voor prioriteitstelling, planning en fasering van de omvangrijke en complexe opgave zodat de beschikbare capaciteit en middelen doelmatig en doeltreffend kunnen worden ingezet. De Nationaal Coördinator draagt met inzet van de Overheidsdienst Groningen bij aan de uitvoering van het programma.

Het aardbevingsgebied omvat voornamelijk de gemeenten Delfzijl, Appingedam, Eemsum, Loppersum, Bedum, De Marne, Winsum, Slochteren, Ten Boer, Groningen, Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde.

Op basis van het instellingsbesluit wordt nader uitgewerkt hoe het Programma Aardbevingsbestendig Groningen en de besluitvorming georganiseerd zijn, hoe de verschillende betrokken partijen daarin een rol spelen en hoe de Overheidsdienst Groningen is opgebouwd.

2. Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen

De Minister van Economische Zaken (hierna: de minister) is coördinerend minister voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen. Het programma zal jaarlijks door de minister worden vastgesteld en aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. In het programma wordt steeds voor de eerstvolgende vijf jaar zo gedetailleerd mogelijk aangegeven welke maatregelen en voorzieningen in die periode zullen worden uitgevoerd en welke middelen beschikbaar worden gesteld voor de verschillende onderdelen van het programma.

Voor de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande plannen, processen en initiatieven in het gebied. Er wordt aangesloten bij de aanwezige uitvoeringscapaciteit van het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) en individuele woningeigenaren, woningcorporaties, gemeentelijke uitvoeringsorganisaties en monu-

mentbeherende organisaties worden in staat gesteld zelf maatregelen ter hand te nemen.

3. Nationaal Coördinator

De Nationaal Coördinator handelt onder verantwoordelijkheid van en ressorteert onder de minister. De minister wijst de Nationaal Coördinator aan. Tot de taken van de nationaal coördinator behoren:

- a. *het jaarlijks doen van een voorstel voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen aan de betrokken ministers.*

Dit betekent onder meer dat de Nationaal Coördinator de planning maakt voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen, de jaarlijkse herziening van het programma begeleidt, de voortgang van lopende projecten en activiteiten volgt en eventuele plannen voor nieuwe projecten en activiteiten inventariseert. De Nationaal Coördinator zorgt dat de inbreng van alle betrokken partijen tijdig beschikbaar is en bewaakt de samenhang van de voorstellen. Op basis daarvan doet de Nationaal Coördinator Groningen aan de betrokken ministers een voorstel voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen, inclusief de financiële consequenties daarvan. De minister stelt het programma vast na overleg met Gedeputeerde Staten van Groningen en de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten en stuurt het vervolgens toe aan de Tweede Kamer. Bij de aanbidding van het programma aan de Staten-Generaal zendt de minister het voorstel van de Nationaal Coördinator mee en zal de minister aangeven op welke wijze rekening is gehouden met dat voorstel.

- b. *het adviseren van de betrokken bestuursorganen over de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen, waaronder het doen van voorstellen aan de betrokken bestuursorganen om hun bevoegdheden in te zetten.*

De Nationaal Coördinator Groningen zal de minister onafhankelijk adviseren, bijstaan en vertegenwoordigen in intern en extern overleg. Hij kan ook de verantwoordelijk gedeputeerde van de Provincie Groningen en de verantwoordelijke bestuurders van de betrokken gemeenten adviseren en bijstaan in intern en extern overleg. Het Programma Aardbevingbestendig Groningen wordt ingevuld met gebruikmaking van de bestaande bevoegdheden van de betrokken bestuursorganen. Wanneer bijvoorbeeld vaststelling of aanpassing van gemeentelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, nodig is zal de Nationaal Coördinator dat voorbereiden en daarover een voorstel doen aan het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente. Het is vervolgens aan het college van burgemeester en wethouders om de plannen vast te stellen. Uitgangspunt is dus dat bestuursorganen hun eigen bevoegdheden gebruiken om uitvoering te geven aan het programma. De benodigde doorzettingkracht wordt als volgt bereikt:

- De Nationaal Coördinator kan de bij het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen betrokken bestuurders voorstellen doen over het inzetten van hun bevoegdheden waar dit gewenst is voor de voortgang van het programma;
- De Nationaal Coördinator wordt ondersteund door de Overheidsdienst Groningen, die de betrokken bestuursorganen faciliteert bij de uitvoering van het programma;
- Onderzocht wordt of het aanvullend daarop opportuun is dat betrokken bestuursorganen specifieke bevoegdheden mandateren aan de Nationaal Coördinator;
- Lopende de uitvoering van het programma wordt bezien of het bestaande instrumentarium van de betrokken overheden volstaat voor een doeltreffende aanpak. De Nationaal Coördinator doet zo nodig voorstellen aan de minister tot aanpassing van het beschikbare instrumentarium.

- c. *het doen van voorstellen voor de agenda van de betrokken onderraad van de Ministerraad, Gedeputeerde Staten van Groningen of de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten en het op verzoek bijstaan van betrokken bestuurders in het parlement, Provinciale Staten van de provincie Groningen respectievelijk de gemeenteraad van de betrokken gemeenten en in andere gremia.*

De Nationaal Coördinator kan voorstellen doen voor de agenda van en deelnemen aan de vergaderingen van de betrokken onderraad voor de ministerraad (de REZIM), van Gedeputeerde Staten van Groningen en van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten om bijvoorbeeld de voorgestelde programmering of de voortgang van de uitvoering van het programma te bespreken.

Op verzoek kan de Nationaal Coördinator de betrokken regionale bestuurders bijstaan bij de behandeling van het programma in de Provinciale Staten van Groningen of de Gemeenteraden van de betrokken gemeenten en het woord voeren, waar het feitelijke informatie over het programma betreft. Ook kan hij de minister bijstaan in het parlement. Op verzoek van de minister, of op verzoek van de Eerste en Tweede Kamer en na instemming van de minister, kan de Nationaal Coördinator het woord voeren in de Eerste en Tweede Kamer, waar het feitelijke informatie over het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen betreft. Daarbij valt met name te denken aan technische briefings of hoorzittingen.

- d. *het coördineren en faciliteren van en het bijdragen aan de uitvoering van het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.*

De Nationaal Coördinator beoordeelt wat nodig is om de samenhang en consistentie van het

Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen te waarborgen en bewaakt de integrale aanpak op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en regionale economie. De Nationaal Coördinator entameert waar nodig overleg tussen betrokken partijen om de besluitvorming te bevorderen. Ook kan de overheidsdienst werkzaamheden verrichten om de uitvoering van het programma te faciliteren. Hierbij kan gedacht worden aan het aansturen van kennisontwikkeling, het faciliteren van de uitvoering met kennis en methoden en het bevorderen van onderwijs om capaciteitstekorten op benodigde vak- en kennisgebieden te ondervangen. Het gaat ook om het stroomlijnen en ontwikkelen van procedures en werkwijzen, bijvoorbeeld voor vergunningverlening, en het faciliteren van geschillenbeslechting. Een ander aspect is het borgen van ruimtelijke kwaliteit bij de uitvoering. Verder kan het gaan om het uitvoeren van voorwaardenscheppende projecten zoals het opzetten van een systeem voor ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteitsborging of het voorbereiden van een regionale structuurvisie. Daarnaast kan de Nationaal Coördinator initiatieven van betrokken partijen en van woningeigenaren faciliteren. Ook kan de Nationaal Coördinator, indien nodig, voorstellen doen over de aanpakten aanzien van aankoop van woning. De Nationaal Coördinator en de overheidsdienst zijn een belangrijke bron van informatie, begeleiding en ondersteuning van burgers, ondernemers en initiatiefnemers in het gebied.

- e. *het bewaken van de voortgang van de uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen en het rapporteren daarover aan de betrokken bestuursorganen.*
De Nationaal Coördinator bewaakt de voortgang van de uitvoering van het programma. Hij zal daarover regelmatig rapporteren aan de betrokken bestuursorganen, actie ondernemen voor zover dat binnen zijn taken valt en voorstellen tot bijsturing doen om de voortgang te bevorderen. De minister zendt jaarlijks een voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer. Dit kan gecombineerd worden met de toezending van het Programma Aardbevingsbestendig Groningen aan de Tweede Kamer.
- f. *het bevorderen en voeren van overleg tussen en met bestuurders.*
De Nationaal Coördinator kan ter bevordering van de totstandkoming en uitvoering van het Programma Aardbevingsbestendig Groningen het overleg tussen bestuurders bevorderen en met bestuurders overleggen.
- g. *het bevorderen van maatschappelijk, politiek en bestuurlijk draagvlak voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen en van maatschappelijke participatie in de uitvoering daarvan en het bijdragen aan herstel van vertrouwen.*
De Nationaal Coördinator spant zich in voor het herstel van vertrouwen in de regio en bevordert het draagvlak voor het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen via contacten met centrale en decentrale overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. De Dialoogtafel vervult hierbij een centrale rol. De Nationaal Coördinator zal tevens bevorderen dat maatschappelijke participatie op een goede manier invulling krijgt. Maatschappelijke participatie is van belang voor het benutten van de creativiteit van maatschappelijke organisaties en inwoners, bijvoorbeeld waar het gaat om lokale initiatieven op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en economie. Participatie is ook van belang voor het verkrijgen van draagvlak voor de uit te voeren maatregelen.
- h. *het bevorderen van de communicatie over het Programma Aardbevingbestendig en Kansrijk Groningen.*
Communicatie is een belangrijk middel bij het opbouwen van draagvlak en vertrouwen. Om die reden krijgt de Nationaal Coördinator Groningen een coördinerende en zichtbare rol op het gebied van de communicatie.

4. Overheidsdienst Groningen

De Nationaal Coördinator Groningen wordt ondersteund door een overheidsdienst met een onderdeel in de regio en een onderdeel in Den Haag. De overheidsdienst is samengesteld uit medewerkers die onder andere afkomstig zijn van de gemeenten, provincie en rijksoverheid, zodat voldoende kennis en ervaring bij de overheidsdienst aanwezig zal zijn. Deze Overheidsdienst Groningen ressorteert onder de minister. Dat wil zeggen dat deze valt onder verantwoordelijkheid van de minister, wordt gefinancierd vanuit de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en gebruik kan maken van de facilitaire voorzieningen van dat ministerie. De interne organisatieregelingen van het ministerie van Economische Zaken zullen waar nodig worden aangepast ten behoeve van de organisatorische inbedding van de Nationaal Coördinator en de overheidsdienst.

5. Financieel mandaat

De Nationaal Coördinator zal een financieel mandaat krijgen dat zich uitstrekt tot het apparaatsbudget en het ter beschikking gestelde programmabudget van de Overheidsdienst Groningen. Dit zal worden

geregeld door middel van een mandaatbesluit van het ministerie van Economische Zaken.

*De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp*

Bijlage 2: Aanvraagformulier Koopinstrument

Nationaal Coördinator Groningen

AANVRAAGFORMULIER KOOPINSTRUMENT

Inleiding

Het koopinstrument geldt voor huizen van eigenaar-bewoners in het 0,2 PGA gebied en biedt mensen in specifieke omstandigheden ondersteuning.

Voorwaarden om in aanmerking te komen zijn:

- ▶ Uw woning ligt in het toepassingsgebied van het koopinstrument (0,2 PGA gebied, zie bijlage 1);
- ▶ Uw woning staat op de aanmeldingsdatum voor een aaneengesloten periode van minimaal 12 maanden aantoonbaar openbaar te koop;
- ▶ Bij de selectie wordt gelet op de sociaal- economische en sociaal-maatschappelijke factoren van de aanvrager. Hierbij spelen drie categorieën een rol:
 1. Familie-gerelateerde omstandigheden: bijvoorbeeld scheiding, overlijden, ontslag, financiële problemen, psychische problemen door aardbevingen (voor zover niet vallend onder de Commissie Bijzonder Situaties)
 2. Werk elders.
 3. Wil kleiner wonen: bijvoorbeeld indicatie voor opname in verzorgingshuis, medische omstandigheden.

Er kunnen binnen deze categorieën ook nog andere redenen zijn. Bij de aanvraag moet hiervoor een onderbouwing gegeven worden en daarnaast zal om aanvullende documenten gevraagd worden voor het bewijs hiervan, bijvoorbeeld documenten over de periode dat de woning te koop staat (opdrachtverstrekking aan makelaar) en bij werk elders een werkgevers verklaring over de nieuwe standplaats. Uiteindelijk bepaalt u als aanvrager zelf welke stukken u nu wilt bijvoegen. U kunt in een later stadium nog steeds aanvullende documenten leveren.

Om aanspraak te kunnen maken op dit instrument dient u dit formulier volledig in te vullen. Niet volledig ingevulde formulieren kunnen niet in behandeling worden genomen. Dit document bestaat uit 9 pagina's.

Proces

In de periode 2 mei tot 1 juni 2016 kunt u het aanvraagformulier vinden op de website van de Nationaal Coördinator Groningen www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/koopinstrument. Het ingevulde aanmeldformulier en de bijlagen mailt u naar koopinstrument@nationaalcoordinatorgroningen.nl.

Op basis van de voorwaarden en de sociaal- economische en sociaal-maatschappelijke factoren zal door de Nationaal Coördinator Groningen een selectie gemaakt worden. Deze selectie vindt plaats in juni 2016, waarna in juli 2016 met de geselecteerden contact opgenomen zal worden voor taxatie van de woning. De op te kopen woningen worden gekocht tegen 95% van de taxatiewaarde. De getaxeerde waarde is de marktwaarde op de opnamedatum. De waardedalingregeling van de NAM loopt gelijk op met het koopinstrument. De taxatie voor het koopinstrument is ook gelijk de taxatie voor vaststelling van de waardeverminderingregeling van de NAM. Een voorbeeld; de woning wordt getaxeerd op €100.000,-, dan is de aankoop vanuit het koopinstrument €95.000,-. De waardedaling wordt op €2.000,- bepaald. De aanvrager krijgt dan uiteindelijk €95.000 + €2.000 = €97.000,- voor de woning.

Selectie

De selectie van wie in aanmerking komt voor opkoop van de woning wordt gemaakt door de Nationaal Coördinator Groningen waarbij deze zich laat bijstaan door een adviescommissie. Selectie zal plaatsvinden op basis van de bij de aanvraag gegeven onderbouwing en bijgevoegde documenten. Door het ondertekenen van dit aanvraagformulier

geeft u toestemming aan de Nationaal Coördinator Groningen, wanneer nodig, voor de selectie uw gegevens te verstrekken door deskundigen. Hiervoor zal dan apart contact met u worden opgenomen.

Privacy

De Nationaal Coördinator Groningen respecteert de privacy van de door de aanvrager verstrekte gegevens. De gegevens worden niet ter beschikking gesteld aan of ter inzage gelegd voor derden, maar worden uitsluitend gebruikt voor de beoordeling en de selectie van de aanvraag in het kader van het koopinstrument. Aan het indienen van een aanvraag kunnen geen rechten worden ontleend. Door het ondertekenen van de aanvraag geeft u toestemming om de verstrekte gegevens te verwerken voor de beoordeling van uw aanvraag.

De Nationaal Coördinator Groningen en haar deskundigen zullen uw gegevens vertrouwelijk behandelen en zich houden aan de bepalingen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

1. Aanvraag

Geslacht:

Achternaam en voornaam:

Straatnaam:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mail adres:

Is deze woning uw hoofdverblijf¹: ja nee*

Uw woning is gelegen in het toepassingsgebied van het koopinstrument (zie bijlage 1): ja nee*

2. Uw woning staat te koop

Staat uw woning tenminste 12 maanden of langer te koop? ja nee*

Staat uw woning openbaar te koop tegen marktconforme voorwaarden: ja nee*

Opdrachtverstrekking aan uw verkopend makelaar of verkoopwebsite:

Vraagprijs bij start verkoop: € Sinds:

Indien van toepassing: eerste aangepaste vraagprijs en datum: € Sinds:

¹ Onder woning wordt verstaan de bestemming wonen. Onder woningen worden in ieder geval niet verstaan: vakantiewoningen, woonboten, woonwagens, woningen van beleggers en woningcorporaties, woningen die niet vrij van huur of gebruik kunnen worden geleverd, bouwkeuzes en alle soorten van bedrijfsmatig vastgoed, met uitzondering van kleinschalige bedrijvigheid die onlosmakelijk met een woning is verbonden.

Indien van toepassing: tweede aangepaste vraagprijs en datum: € Sinds:

Indien van toepassing: derde aangepaste vraagprijs en datum: € Sinds:

Toelichting

- Wanneer u het ingevulde formulier naar ons toestuurt, kunt u document(en) meesturen waarmee u de startdatum aantoont waarop uw woning openbaar te koop is komen te staan, en waaruit blijkt dat de woning aaneensluitend te koop staat tot de aanmelddatum tegen marktconforme voorwaarden. Dit kan documentatie van uw makelaar zijn, of documentatie van een medium waarop uw woning te koop staat (bijvoorbeeld Funda.nl, JAAP.nl, et cetera).

3. Verhuishoodzaak

Kruis aan welke omstandigheden uw verhuishoodzaak veroorzaken (meerdere antwoorden mogelijk), en vul de vragen onder deze onderwerpen in.

3.1 Familie-gerelateerde omstandigheden

Is er sprake van een echtscheiding of beëindiging van een samenlevingscontract door de eigenaar-bewoners van de woning?

ja nee

Moet u als gevolg van een echtscheiding of beëindiging van een samenlevingscontract de eigenaar-bewoner om financiële redenen verhuizen?

ja nee

Toelichting

- De reden voor de verhuishood vanwege de familieomstandigheden

3.2 Werk-gerelateerde omstandigheden:

Heeft u werk elders gekregen waarvoor u moet verhuizen?

ja nee

Ligt de nieuwe standplaats van uw werk op meer dan 75 kilometer van uw huidige woning, te berekenen aan de hand van de ANWB routeplanner?

ja nee

Toelichting

- Wanneer u het ingevulde formulier naar ons toestuurt, kunt u documenten meesturen die de afstand tussen de nieuwe standplaats van uw werk en uw woning aantonen.

3.3 Kleiner wonen:

Wilt u kleiner gaan wonen?

ja nee

Toelichting

De reden voor de verhuismoed waarom u kleiner gaat wonen

4. Aardbevings schade**

Heeft uw woning schade geleden door aardbevingen?

ja nee

Indien ja:

Hebt u de schade reeds gemeld?

ja nee

Indien ja: het schade referentienummer is

Compensatie is uitgekeerd?

ja nee

Schade is hersteld?

ja nee

Toelichting

5. Mogelijkheid tot nadere toelichting

In onderstaand veld kunt u, indien gewenst, een nadere toelichting geven op uw aanvraag

Toelichting

6. Voorwaarden

U gaat akkoord met de volgende voorwaarden:

1. Een eventueel aanbod vanuit het koopinstrument voor uw woning (95% van de taxatiewaarde) is eenmalig. Na dit aanbod is er een bedenktijd van 3 weken. Wanneer u het aanbod niet accepteert of stopt in het proces, komt u 1 jaar lang, gezien vanaf het aanbodmoment, niet meer in aanmerking voor het koopinstrument: ja nee*
2. U heeft kennis genomen van het proces van het koopinstrument zoals omschreven in dit formulier (inclusief samenloop met de waardeverminderingregeling van de NAM) : ja nee*
3. De aanvrager is zich ervan bewust dat het Koopinstrument geen compensatie biedt voor eventuele restschulden van hypotheek die ontstaan na het accepteren van een eventueel aanbod. De aanbieding is op basis van de marktwaarde van de woning: ja nee*
4. Als er sprake is van een restschuld op de hypotheek kan het zo zijn dat de hypotheekverstrekker de verkoop van de woning verbiedt. De aanvrager is zich ervan bewust dat bij restschuld vooraf overleg met of toestemming van zijn hypotheekverstrekker noodzakelijk is. ja nee*
5. Alle betrokkenen gaan akkoord met de "Privacy Verklaring Koopinstrument", zie bijlage 2. ja nee*
6. Door het ondertekenen van dit formulier geeft u toestemming aan de Nationaal Coördinator Groningen om aanvullende gegevens aan u te vragen en aan deskundigen te verstrekken. Indien uw gegevens aan deskundigen worden verstrekt zal eerst contact met u hierover worden opgenomen. ja nee*

7. Verklaring

De aanvrager verklaart bovenstaande volledig en naar waarheid te hebben ingevuld. Op het formulier staan de namen van *alle mede-eigenaren van de woning* en de eventuele *echtgenoot/ echtgenote* van de aanvrager. De aanvrager geeft toestemming aan de Nationaal Coördinator Groningen om de verstrekte informatie te gebruiken voor de aanvraag.

Voornaam aanvrager:

Achternaam aanvrager:

Datum:

Bijlage 1: Toepassingsgebied

Bijlage 2: Privacy Verklaring Koopinstrument

Algemeen

In het kader van het Koopinstrument verstrekt u ook persoonlijke gegevens. U heeft recht op een zorgvuldige bescherming van uw persoonlijke gegevens. Om uw privacy zo goed mogelijk te waarborgen, is deze "Privacy Verklaring Koopinstrument" opgesteld. Hiermee wordt door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) uitvoering gegeven aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). In deze Privacy Verklaring is te lezen met welke doelen de NCG uw gegevens verwerkt, aan wie uw gegevens worden verstrekt, hoe dit in zijn werk gaat en waar u met vragen over de verwerking van uw persoonsgegevens terecht kunt bij de NCG.

Waarom? Doeleinden van het verwerken van de gegevens

De NCG verzamelt en registreert de persoonsgegevens die u verstrekt zoals naam, (email)adres, telefoonnummer, persoonlijke omstandigheden en mogelijk uw bankrekeningnummer. Deze persoonsgegevens worden gebruikt voor het behandelen van de meldingen en verzoeken die u indient bij de NCG inzake het Koopinstrument en een eventueel beroep op de Waarderegeling. Daarnaast worden (delen van) de persoonsgegevens geanonimiseerd gebruikt in het kader van rapportage over de situatie van de Groningse woningmarkt.

Wie? Gebruik van de gegevens

De NCG maakt voor het verzamelen, registreren, behandelen en verwerken van uw meldingen en verzoeken gebruik van IT-systemen die worden opgezet en onderhouden door en voor de NCG. Voor zover noodzakelijk voor de verwerking en behandeling van de meldingen en verzoeken, worden deze persoonsgegevens aan derden ter beschikking gesteld of overgedragen. U dient hierbij onder andere te denken aan externe partijen die inspecteren, taxeren en onderzoek doen naar de waarde van bouwwerken. Verder wordt (een deel van) uw gegevens gebruikt om analyses uit te voeren. Ook ten aanzien van deze analyses kan het voorkomen dat (een deel van) de gegevens aan derden word(t)en overgedragen of ter beschikking gesteld.

Hoe? Wijze van verwerking van de gegevens

De NCG bedient zich van goed beveiligde IT-systemen waarin gegevens worden opgeslagen. De wijze van verwerking van uw persoonsgegevens is in overeenstemming met de Wet bescherming persoonsgegevens. Dit geldt eveneens voor het geval de NCG hiervoor gebruik maakt van derden.

Vragen? Aanpassing van de gegevens en informatie opvragen over de wijze van verwerking van de gegevens

Het aanpassen van uw persoonsgegevens kunt u doen door een email-bericht te sturen naar koopinstrument@nationaalcoordinatorgroningen.nl. Als u later wilt weten waarvoor uw persoonsgegevens zijn gebruikt, kunt u daarover met de NCG contact opnemen. De NCG zal u hierover op uw verzoek informeren. U kunt daartoe een email-bericht sturen naar: koopinstrument@nationaalcoordinatorgroningen.nl. U kunt ook telefonisch contact opnemen via telefoonnummer: 088 041 44 55 (bereikbaar op werkdagen van 09.00 uur tot 17.00 uur). Wilt u ter voorkoming van vertraging van de afhandeling van uw verzoek in alle gevallen uw eigen contactgegevens opgeven.

(lees verder op volgende pagina)

Plaats:

Indien van toepassing:

Voornaam:

Achternaam:

Datum:

Plaats:

Indien van toepassing:

Voornaam:

Achternaam:

Datum:

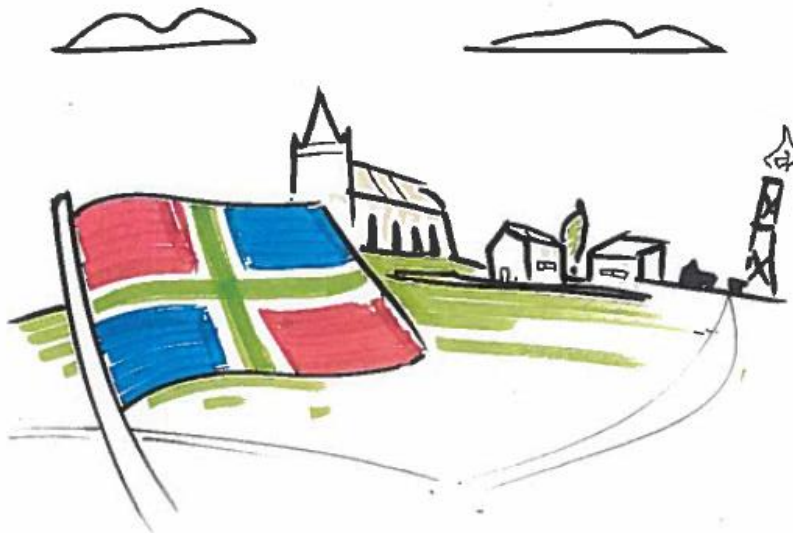
Plaats:

** Indien u bij een van de vragen met een "*" als antwoord 'Nee' invult, komt u niet in aanmerking voor het koopinstrument.*

*** Ingevulde antwoorden op vraag 4 hebben geen invloed op de behandeling en prioritering van uw aanvraag en zijn enkel bedoeld voor administratieve doeleinden.*

EINDE FORMULIËR

Bijlage 3: Oproep Nationale ombudsman en Kinderombudsman aan nieuw kabinet over Groningen

**Aan het nieuwe Kabinet:
Een fundament met scheuren. Stop met bouwen op wantrouwen en neem Groningers serieus!**

"We zitten hier niet te wachten op sprookjes ", Er zit een gepantserd plafond tussen noodkreten van ons Groningers en waar deze bij de overheid terechtkomen", "Er zat een ziel in mijn huis", de inwoners van het Groninger aardgasgebied zijn boos, teleurgesteld en voelen zich door de overheid in de kou gezet. Zij beseffen heel goed de omvang en complexiteit van de aardgaswinning en de gevolgen daarvan. Maar het fundament van vertrouwen tussen burgers en overheid vertoont inmiddels grote scheuren. Terwijl er de komende jaren nog heel veel moet gebeuren (zoals versterking van de huizen en voorbereiding op mogelijk nieuwe aardbevingen). Vertrouwen is het cement van elke relatie en daarom een noodzakelijke voorwaarde om samen te werken aan de toekomst in het gaswinningsgebied. De Kinderombudsman en Nationale ombudsman maken zich dan ook grote zorgen. De gesprekken die wij de afgelopen weken met inwoners van het Groninger aardgasgebied voerden, laten een diepe indruk achter. Groningen heeft Nederland nodig, inwoners van het Groninger aardgasgebied vragen zich af of Nederland voor hen nog wel een veilig thuis is.

De gevolgen van de aardbevingen hebben een grote impact op het dagelijks leven. Mensen ervaren de regie over hun eigen leven kwijt te zijn. Ze hebben geen grip meer op de veiligheid in hun eigen huis, dorp en het gebied waarin ze wonen; kunnen niet voor een andere baan kiezen omdat hun huis onverkoopbaar blijkt of maken zich zorgen over de veiligheid van hun kinderen. Mensen geven aan dat zij zich aan de kant voelen staan, als het gaat om het afhandelen van de schade aan hun huis en de manier waarop daarmee wordt omgegaan: "Het gaat in een tempo van een slak die achteruit loopt"; "Er is geen ruimte voor maatwerk".

Veel Groningers hebben het vertrouwen in de overheid verloren. De overheid is er voor de burger. En niet andersom. Burgers rekenen op een betrouwbare overheid. Zodra de overheid de burger uit het zicht dreigt te verliezen en mensen in de verdrukking komen, dan spreekt de Nationale ombudsman de overheid hier op aan.

We staan aan het begin van nieuwe kansen. Nieuwe kansen, met een nieuw aan te treden kabinet. We moeten leren van voorgaande jaren en daar lessen uit trekken. Groningers verdienen een volmondig "Ja, wij staan dichtbij u" en een haarscherpe, concrete blik op de toekomst. De Groningers in het aardgasgebied willen dat u voor hen voelbaar en concreet maakt naar welke toekomst zij kunnen uitkijken.

Zonder fundament van vertrouwen is er geen basis voor een constructieve, toekomstgerichte relatie; waarin mensen er op kunnen rekenen dat afspraken worden nagekomen en zij elkaar in woord en daad oprecht in de ogen kijken. Er is een onwerkbaar situatie ontstaan, terwijl er de komende jaren nog heel veel moet gebeuren.

Daarom acht ik concreet het volgende noodzakelijk:

1. Herstel van vertrouwen

Wees betrouwbaar in gedrag en woorden. Erken oprecht en met compassie dat wat er in Groningen is gebeurd, gebeurt en nog gaat gebeuren. Bied ruimte voor emoties, luister naar de verhalen en neem de bewoners serieus. Wees niet de laatste die luistert!

2. Verantwoordelijkheid bij de Rijksoverheid

Geef concreet invulling aan de zorgplicht van de rijksoverheid voor de inwoners van Groningen, die geconfronteerd worden met de lasten van de gaswinning en aardbevingsproblematiek.

Neem actief de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gaswinning en pak de rol aanspreekpunt te zijn voor Groningers op. En neem de schadevergoedingen en het schadeherstel zelf ter hand.

3. Veiligheid inwoners voorop

Stel de veiligheid van de inwoners voorop. Zet in op en vaart achter versterking van huizen en ga na op welke manier de gaswinning substantieel kan worden verminderd. Alleen op die manier laat de overheid zien de zorgen van bewoners van Groningen over hun veiligheid serieus te nemen en de veiligheid van inwoners bij komende aardbevingen zoveel mogelijk te garanderen.

4. Ruimhartige schadevergoeding en herstel

Maak een gemakkelijke, coulante en onafhankelijke procedure om schade van inwoners te vergoeden of herstellen. Daarbij is het van belang dat er één procedure is om te voorkomen dat inwoners de weg kwijt raken of van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Beoordeel de schadegevallen vanuit een menselijk en ruimhartig uitgangspunt, heb aandacht voor het gegeven dat een huis voor de bewoner meer waarde heeft dan alleen het financiële aspect en ga uit van vertrouwen in de betrokkene.

5. Transparantie

Wees transparant over de risico's en de gemaakte keuzes om de schijn van willekeur te voorkomen. Verstrek duidelijke informatie over procedures, activiteiten, verbanden tussen diverse betrokken instanties en overlegvormen. Maak vooraf duidelijk op welke manier burgers eventueel in bezwaar of beroep kunnen gaan tegen een besluit of op welke wijze zij een klacht in kunnen dienen.

6. Maatwerk

Verbeter de mogelijkheden voor inspraak en participatie sterk. Inwoners dienen in belangrijke mate inspraak te hebben bij de keuzes die rond de versterking of het herstel van hun woning gemaakt worden.

Breng de zorgplicht in de praktijk en bied inwoners die hun woning niet kunnen verkopen wegens de verstoorde woningmarkt de helpende hand.

Zorgen van De Kinderombudsman

Ongeveer 30.000 kinderen en jongeren wonen in het aardbevingsgebied. Voor deze kinderen is nog maar weinig aandacht geweest. Onderzoeken en acties van de betrokken partijen richten zich vooralsnog op de gevolgen voor volwassenen. De situatie van kinderen is niet onderzocht. De Kinderombudsman heeft verschillende signalen ontvangen dat de gevolgen van de gaswinning ook een schadelijke invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen.

Vanwege deze zorgen heeft De Kinderombudsman vorige week een onderzoek geopend naar de gevolgen van de aardbevingen voor kinderen.

De Kinderombudsman ziet er op toe dat in Nederland de rechten van het kind worden nageleefd. In de uitvoering van deze taak geeft hij gevraagd en ongevraagd advies aan de overheid en private organisaties. De Kinderombudsman roept daarom het nieuwe kabinet op om bij de aanpak van de gaswinningsproblematiek het Kinderrechtenverdrag na te leven. Het belang van het kind (art. 3 IVRK), het recht op leven en ontwikkeling (art.6 IVRK) en het recht om gehoord te worden (art. 12 IVRK) zijn daarbij van bijzonder belang.

Den Haag, 5 april 2017

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

Achtergrond

Hieronder beschrijft de Nationale ombudsman de aanleiding van zijn oproep en licht hij deze ook verder toe. Over de gevolgen van de gaswinning in Groningen is al veel gezegd en geschreven en veel organisaties en overheidsinstanties zijn hier nauw bij betrokken. De Nationale ombudsman volgt de situatie met betrekking tot de gevolgen van de gaswinning geruime tijd en heeft hierover al eerder een rapport uitgebracht met een kritische kanttekening over vertrouwen (bestuurlijke spaghetti 2016/035). Daarin heeft hij ook aangegeven dat hij de situatie zal blijven volgen. Dit en het gegeven dat hij nog steeds klachten en signalen ontving, was voor hem aanleiding om met diverse personen (opnieuw) in gesprek te gaan over de gaswinningsproblematiek. Op basis van de gesprekken doet hij deze oproep aan het nieuwe kabinet.

Hiernaast heeft hij er voor gekozen om een onderzoek op te starten naar aanleiding van een individuele klacht over het ministerie van Economische Zaken / Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Naar verwachting brengt hij nog voor de zomer een rapport hierover uit.

Diverse gesprekken

Op 18 januari 2017 heeft de No tijdens een bezoek aan Groningen onder meer gesproken met de commissaris van de Koning, met burgemeesters en ambtenaren, een wetenschapper en bewoners met een concrete klacht en met vertegenwoordigers van media die veel over het onderwerp schrijven. Op 31 januari heeft hij gesproken met de Nationaal coördinator Groningen en de onafhankelijk raadsman. Op 22 maart heeft hij een ronde tafelgesprek gehad in Loppersum met vertegenwoordigers van diverse belangenverenigingen. De illustraties in dit document zijn gemaakt tijdens dit ronde tafel gesprek en zijn gebaseerd op persoonlijke uitspraken van deelnemers. Ook heeft hij die dag gesproken met vertegenwoordigers van de NAM en het Centrum Veilig Wonen (CVW). Het afgelopen jaar hebben zijn medewerkers daarnaast regelmatig telefonisch contact gehad met bewoners die bij ons klachten of signalen indienden. Ook hier hoorden wij indrukwekkende verhalen.

Gaswinning, baten en lasten

Al ruim 50 jaar wordt in de provincie Groningen Aardgas gewonnen. De aardgasbaten vormen een substantiële bron van inkomsten voor Nederland. In totaal heeft het Nederland sinds de jaren '60 al meer dan € 265 miljard aan aardgasbaten opgeleverd. Tegenwoordig heeft bijna ieder huis een centrale verwarming en warmwatervoorziening op basis van aardgas.

Tegenover de baten staan de lasten voor de bewoners van het gebied waar de aardbevingen plaatsvinden als gevolg van de gaswinning. De inwoners hebben onder meer te maken met veiligheidsrisico's, schade aan woningen en gebouwen, waardedaling van woningen en overlast in verband met het aardbevingsbestendig maken van woningen en gebouwen. De impact die dit op veel bewoners heeft is groot en de erkenning hiervan vanuit 'Den Haag' is onvoldoende.

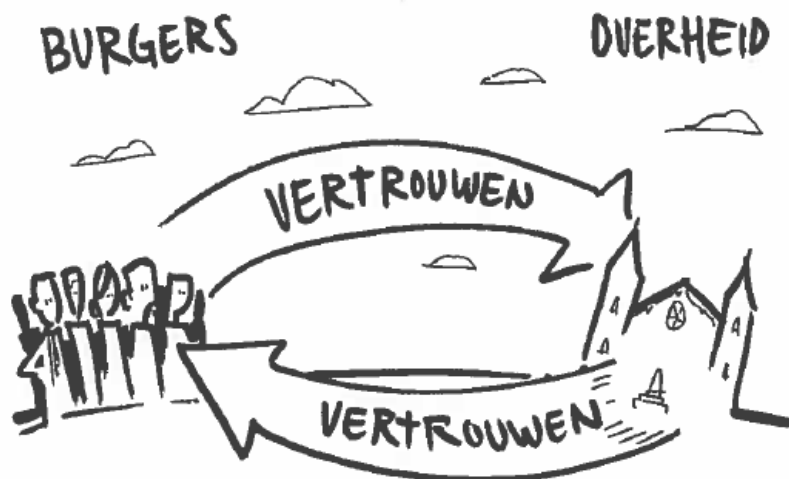

STILLE ELLENDE

Herstel vertrouwen

Gaswinning veroorzaakte op 16 augustus 2012 een aardbeving van 3,6 op de schaal van Richter in Loppersum. Deze aardbeving duurde langer en was sterker dan eerdere bevingen. Het vertrouwen van veel burgers in Groningen in de (Rijks-)overheid is door de gevolgen van de gaswinning en hoe hier door de (Rijks-)overheid mee wordt omgegaan, verdwenen. Veel inwoners hebben het gevoel dat zij onvoldoende ondersteund en tegemoetgekomen worden. De gaswinning gaat echter onverminderd door. Bij de afhandeling van schade worden mensen geconfronteerd met een juridische opstelling en bewijslastproblematiek en langdurige trajecten waarbij zij zich onmachtig voelen en veel onzekerheid ervaren. Bij de vaststelling van schade heeft de NAM veel invloed en merken de inwoners te weinig dat de overheid zich voor hun belangen inzet. Mensen kunnen te maken krijgen met allerlei verschillende instanties waarbij niet altijd duidelijk is wat zij van deze instanties mogen verwachten en of er bezwaar- en beroepsmogelijkheden voor handen zijn. Informatie over veiligheid, omvang van het aardbevingsgebied, gevolgen voor huizenprijzen etc. verandert geregeld. In 2016 heeft de Nationale ombudsman in zijn rapport 'bestuurlijke spaghetti?' hier aandacht voor gevraagd.

Helaas constateert de Nationale ombudsman een jaar later dat het vertrouwen van de Groningers in de overheid nog niet is toegenomen. Er lijkt eerder sprake van een verder afnemend vertrouwen,

omdat er op een aantal fronten nog (te) weinig is veranderd. Dit ondanks diverse inspanningen en activiteiten van onder meer de Nationaal Coördinator Groningen. De impact op bewoners van de regio in hun dagelijks leven is groot. Veel bewoners, vooral diegenen die te maken hebben gehad met schade als gevolg van aardbevingen, voelen zich minder veilig in hun woning en maken zich zorgen over hun toekomst¹.

De Groningers voelen zich door de Rijksoverheid onvoldoende serieus genomen. Zij geven aan dat zij geen vertrouwen in de overheid hebben, maar dat zij ook ervaren dat de Rijksoverheid geen vertrouwen in de Groningers heeft. Vooral bij de schadeafhandeling ervaren zij in een aantal gevallen een houding vol wantrouwen. De Groningers moeten bewijzen dat de schade aardbeving gerelateerd is en het uitgangspunt is dat zij er niet beter van mogen worden. Dit terwijl de Groningers vinden dat zij er al jarenlang bekaaid af zijn gekomen en nu wel eens wat ruimhartigheid mogen verwachten.

1. Herstel van vertrouwen

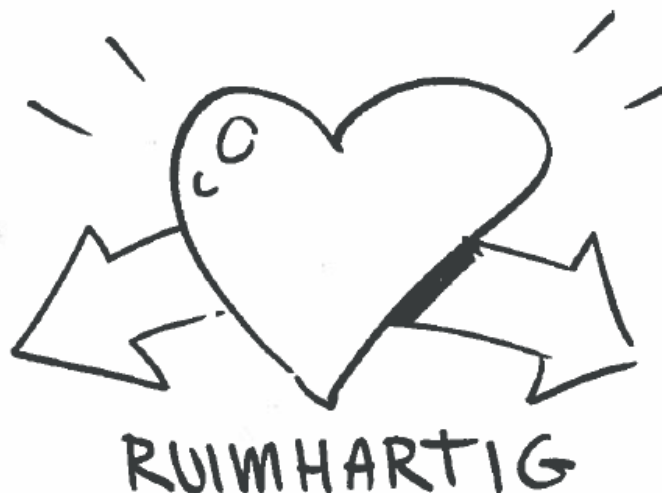
Wees betrouwbaar in gedrag en woorden. Erken oprecht en met compassie dat wat er in Groningen is gebeurd, gebeurt en nog gaat gebeuren. Bied ruimte voor emoties, luister naar de verhalen en neem de bewoners serieus! Wees niet de laatste die luistert!

¹ Dit blijkt uit onder meer uit het langlopend onderzoek van De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) "Gronings perspectief". De RUG onderzoekt gezondheid, veiligheidsgevoelens en toekomstperspectief van Groningers in alle 23 gemeenten.

Verantwoordelijkheid nemen als (Rijks-) overheid

De gevolgen van de gaswinning vormen een rechtstreekse inbreuk op het ongestoord woongenot van de inwoners van Groningen. De Staat is van meet af aan betrokken bij de gaswinning. Zij heeft daarom een extra grote verantwoordelijkheid voor de lasten die op de inwoners in het aardbevingsgebied drukken. De Rijksoverheid heeft een zorgplicht voor de inwoners van Groningen. Het is van belang dat de burgers in Groningen werkelijk zien dat de overheid haar verantwoordelijkheid neemt. Daarbij mag van de (Rijks)overheid naast oprechte erkenning van de lasten die de Groningers moeten dragen, ook een materiele invulling van die verantwoordelijkheid worden verwacht. De burger heeft immers geen invloed gehad op het ontstaan van deze situatie en heeft evenmin invloed op het verdere verloop. Van de Rijksoverheid mag verwacht worden dat zij zich de belangen van de inwoners aantrekt en dat de inwoners rechtstreeks bij de Rijksoverheid aan kunnen kloppen met hun problemen.

Geef concreet invulling aan de zorgplicht van de rijksoverheid voor de inwoners van Groningen, die geconfronteerd worden met de lasten van de gaswinning en aardbevingsproblematiek.

Neem actief de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gaswinning en pak de rol aanspreekpunt te zijn voor Groningers op. En neem de schadevergoedingen en het schadeherstel zelf ter hand.²

Veiligheid(-gevoel) van de inwoners

Door de bevingen en de schades die hierdoor zijn ontstaan en het gegeven dat er nog steeds gas wordt gewonnen, voelen veel inwoners zich niet meer veilig in hun eigen woning met alle gevolgen van dien. Dit uit zich soms in gezondheidsklachten en zorgen over de kinderen. Bovendien is er geen duidelijkheid over de risico's op aardbevingen in de toekomst en de gevolgen die daaraan verbonden zijn. De wetenschappelijke inzichten hierover zijn niet eenduidig. Dat leidt tot onzekerheid en wantrouwen in de openhartigheid en eerlijkheid van de informatie die wordt verstrekt. Eén ding staat echter vast; voortzetting van de gaswinning leidt in ieder geval tot aardbevingen. Daarom is het voor de veiligheid van de inwoners van belang dat de gaswinning wordt beperkt.

Daarnaast zal versterking van de woningen het risico op noodlottige gevolgen van aardbevingen verminderen.

Stel de veiligheid van de inwoners voorop. Zet in op en vaart achter versterking van huizen en ga na op welke manier de gaswinning substantieel kan worden verminderd. Alleen op die manier laat de overheid zien de zorgen van bewoners van Groningen over hun veiligheid serieus te nemen en de veiligheid van inwoners bij komende aardbevingen zoveel mogelijk te garanderen.

² Inmiddels is op vrijdag 31 maart bekend geworden dat de NAM zich terugtrekt uit het systeem van schadeafhandeling en dat dit wordt overgenomen door de Nationaal Coördinator Groningen.

Vergoedingen / schade en aansprakelijkheid

De schadevergoedingsprocedures zijn in een aantal situaties complex. Sommige inwoners worden geconfronteerd met langdurige trajecten waarbij verschil in inzicht over zogenoemde C-schade (schade die niet veroorzaakt zou zijn door de bevingen), expertise en contra-expertise een rol spelen. In circa 10% van de trajecten lopen mensen vast.

HET GAAT TE TRAAAG

De frustratie voor de inwoners is groot. Zij hebben geen invloed gehad op de oorzaken van de aardbevingen en andere gevolgen van de gaswinning. Toch moeten zij vervolgens bewijzen dat de schade aan huis of bedrijf het rechtstreekse gevolg van een aardbeving is. De inwoners voelen zich hierdoor machteloos en vinden dat zij opgezadeld worden met een onredelijk hoge last. De discussie die zij moeten voeren betreft juridische en bouwtechnische aspecten waar zij zich onvoldoende deskundig weten. Dit kan leiden tot ingewikkelde en langlopende procedures van burgers tegenover een groot bedrijf, de NAM. Deze inwoners ervaren dat de NAM de touwtjes rond de schadevaststelling en afhandeling stevig in handen heeft via het Centrum Veilig Wonen (CVW) omdat er sprake is van voor burgers onbekende en niet transparante protocollen.

Maak een gemakkelijke, courante en onafhankelijke procedure om schade van inwoners te vergoeden of herstellen. Daarbij is het van belang dat er één procedure is om te voorkomen dat inwoners de weg kwijt raken of van het kastje naar de muur worden gestuurd.

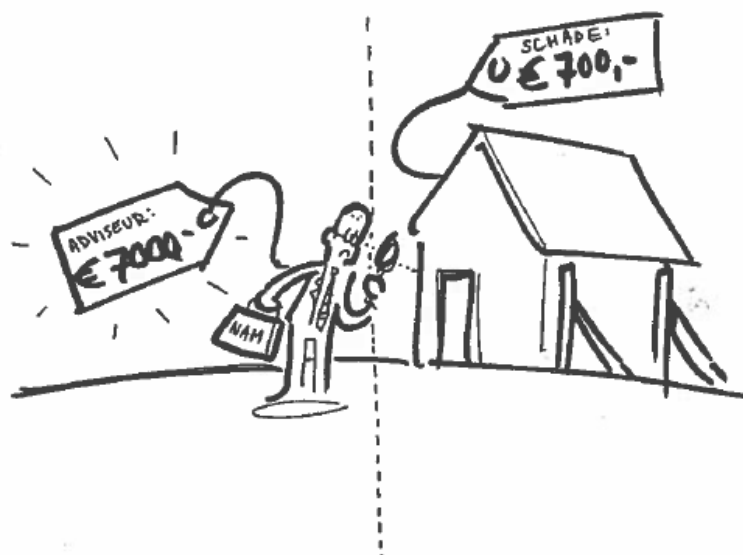
Beoordeel de schadegevallen vanuit een menselijk en ruimhartig uitgangspunt, heb aandacht voor het gegeven dat een huis voor de bewoner meer waarde heeft dan alleen het financiële aspect en ga uit van vertrouwen in de betrokkene.

Transparantie en vermindering bestuurlijke spaghetti

Voor de inwoners is niet altijd inzichtelijk hoe de schadezaken worden behandeld en wat de rol van de verschillende instanties hierbij is. Er zijn de afgelopen jaren diverse organisaties en stichtingen opgericht. Maar hoe deze zich tot elkaar verhouden en waar de burger naar toe kan op het moment dat hij zich niet kan vinden in de werkwijze van een organisatie of stichting, of klachten heeft, is lang niet altijd duidelijk of geregeld.

Daarbij is ook niet inzichtelijk welke keuzes de (Rijks)overheid maakt.

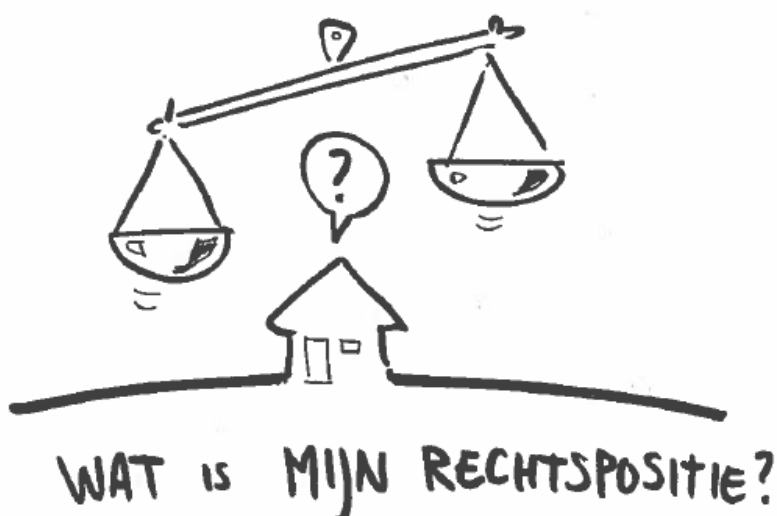
De eerste vorm van transparantie die de overheid moet bieden, betreft de duidelijkheid over de keuzes voor de omvang van de gaswinning, welke risico's daarbij worden geaccepteerd en op welke manier de overheid met de gevolgen voor de Groningers omgaat.

Het is van groot belang dat er meer helderheid komt als het gaat om welke procedures,

overlegvormen en betrokken instanties er zijn en gaan komen en hoe deze zich tot elkaar verhouden. De onduidelijkheid waar en op welke wijze burgers hun recht kunnen halen als het gaat om besluiten, gedragingen en procedures waar zij zich niet in kunnen vinden en die verband houden met de gaswinningsproblematiek, speelt voor een aantal burgers. Kunnen zij bijvoorbeeld bezwaar maken of zich tot de bestuursrechter wenden, is er sprake van civiel rechtelijke procedures, of kunnen ze een klacht indienen?

De Nationale ombudsman vindt het in dit verband van groot belang dat de klachtbehandeling goed georganiseerd is. Het gaat om klachtbehandeling over de instanties die betrokken zijn bij schadeafhandeling, of op een andere manier een rol spelen bij de gevolgen van gaswinning. Het moet voor burgers duidelijk zijn wanneer, waar en op welke wijze zij een klacht kunnen indienen en hoe deze

vervolgens behandeld wordt. In het rapport bestuurlijke spaghetti heeft de Nationale ombudsman hier ook aandacht voor gevraagd.

En tot slot is het van belang om kritisch te kijken naar de organisatorische ophanging van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) onder het ministerie van Economische Zaken. Dit ministerie neemt de besluiten over de omvang van de gaswinning. Dit roept vragen op over de onafhankelijkheid en mogelijkheden voor de NCG om zijn missie en visie effectief te kunnen vervullen.

Wees transparant over de risico's en de gemaakte keuzes om de schijn van willekeur te voorkomen. Verstrek duidelijke informatie over procedures, activiteiten, verbanden tussen diverse betrokken instanties en overlegvormen. Maak vooraf duidelijk op welke manier burgers eventueel in bezwaar of beroep kunnen gaan tegen een besluit of op welke wijze zij een klacht in kunnen dienen.

Maatwerk

Inspraak en participatie zijn belangrijke componenten voor burgers als het gaat om gebeurtenissen die hun directe leefomgeving raken. De inwoners van Groningen hebben geen gelegenheid voor inspraak

of participatie gehad bij de keuze voor gaswinning. Ook bij de vergunningverlening voor de komende vijf jaar zijn de Groningers onvoldoende betrokken.

De ombudsman vindt het van belang dat de overheid de inwoners en regionale bestuurders meer betrekt bij de besluitvorming rond de gaswinning. De invloed van gemeenten, maatschappelijke organisaties en provincie op de jaarlijkse evaluatie van de gaswinning kan zwaarder worden opgetuigd.

De Nationale ombudsman ziet verder kansen als het gaat om de wijze waarop inspraak en participatie lokaal wordt ingevuld de komende periode. Het gaat er om dat bij herstel van huizen, maar ook bij de versterkingsoperaties de inwoners de gelegenheid krijgen om keuzes te maken voor zowel het eigen huis als ook voor buurtschap of dorp. Ook dient er zoveel mogelijk gezocht te worden naar mogelijkheden om de lokale bedrijven in te zetten bij herstel en versterking.

Uit onderzoek blijkt daarnaast dat de woningmarkt in de betreffende regio is verstoord. Ook in de gesprekken die de ombudsman voerde, kwam naar voren dat dit voor een aantal burgers een grote zorg is. Voor een inwoners die het gebied willen verlaten, kleiner willen gaan wonen, of om andere redenen willen verhuizen betekent dit dat zij hun huis moeilijker verkocht krijgen. Daarbij speelt ook een rol dat een eventuele koper zich geplaagd ziet voor de vraag of eventuele schade door aardbevingen wel vergoed zal worden, omdat hij de woning met de bestaande risico's heeft gekocht. Diverse bewoners voelen zich gevangen in hun huis, hetgeen in een aantal gevallen een behoorlijke impact heeft op deze personen.

De Nationale ombudsman vraagt van de overheid dat zij hierin een proactieve(re) rol speelt gericht op het bieden van perspectief voor de bewoners die willen vertrekken, maar óók voor de bewoners die juist willen blijven.

Verbeter de mogelijkheden voor inspraak en participatie sterk. Inwoners dienen in belangrijke mate inspraak te hebben bij de keuzes die rond de versterking of het herstel van hun woning gemaakt worden.

Breng de zorgplicht in de praktijk en bied inwoners die hun woning niet kunnen verkopen wegens de verstoorde woningmarkt de helpende hand.

Zorgen van De Kinderombudsman

Ongeveer 30.000 kinderen en jongeren wonen in het aardbevingsgebied. Voor deze kinderen is nog maar weinig aandacht geweest. Onderzoeken en acties van de betrokken partijen richten zich vooralsnog op de gevolgen voor volwassenen. De situatie van kinderen is niet onderzocht. De Kinderombudsman heeft verschillende signalen ontvangen dat de gevolgen van de gaswinning ook een schadelijke invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen.

Vanwege deze zorgen heeft De Kinderombudsman vorige week een onderzoek geopend naar de gevolgen van de aardbevingen voor kinderen.

De Kinderombudsman ziet er op toe dat in Nederland de rechten van het kind worden nageleefd. In de uitvoering van deze taak geeft hij gevraagd en ongevraagd advies aan de overheid en private organisaties. De Kinderombudsman roept daarom het nieuwe kabinet op om bij de aanpak van de gaswinningsproblematiek het Kinderrechtenverdrag na te leven. Het belang van het kind (art. 3 IVRK), het recht op leven en ontwikkeling (art.6 IVRK) en het recht om gehoord te worden (art. 12 IVRK) zijn daarbij van bijzonder belang.